

Kalatalouden nykytila Suomessa

Luonnonvarakeskus

Jari Setälä ja Kaija Saarni

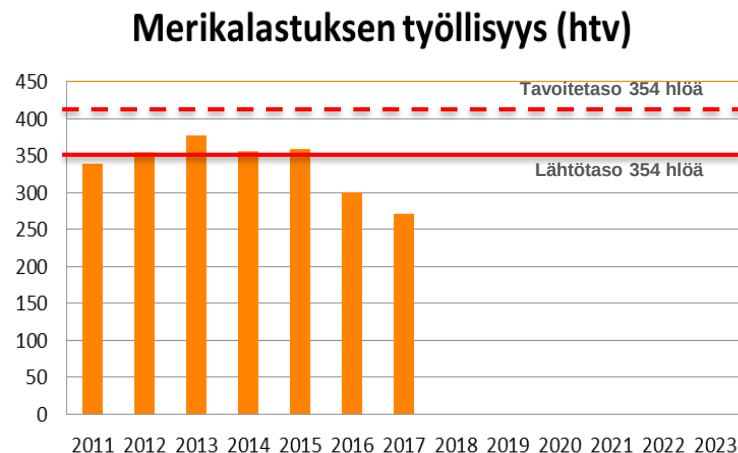
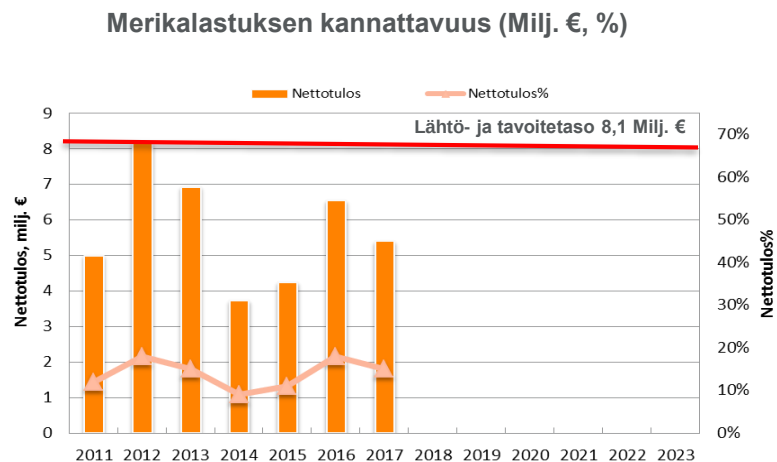
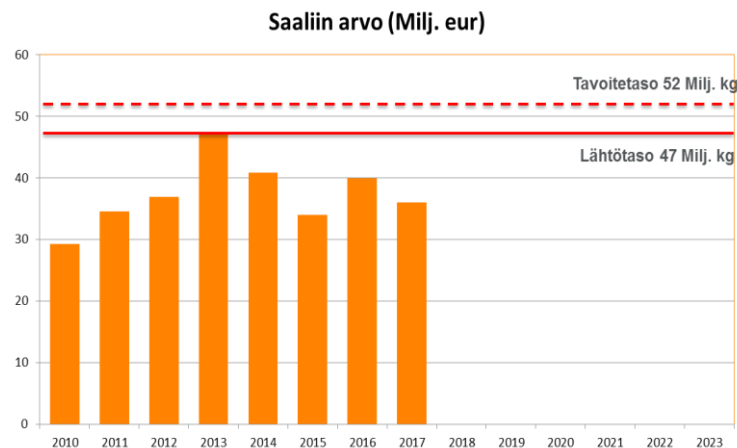
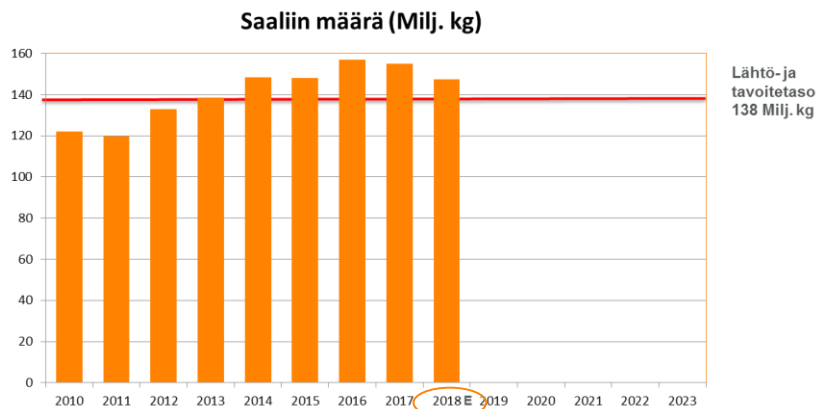
Uuden rahastokauden valmistelutilaisuus

23.5.2019

Helsinki

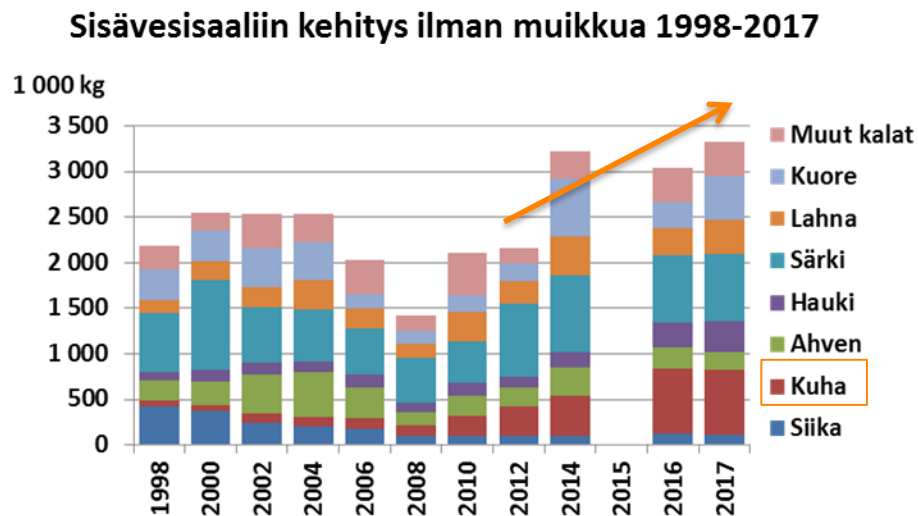
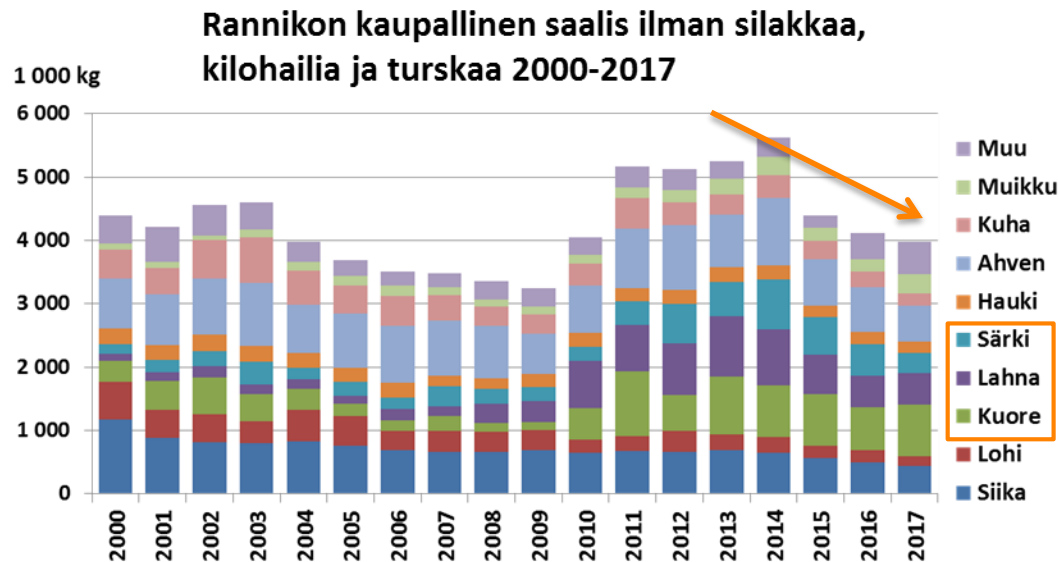
Kalastuksen kehitys

Merialueen kaupallisen kalastuksen kehitys

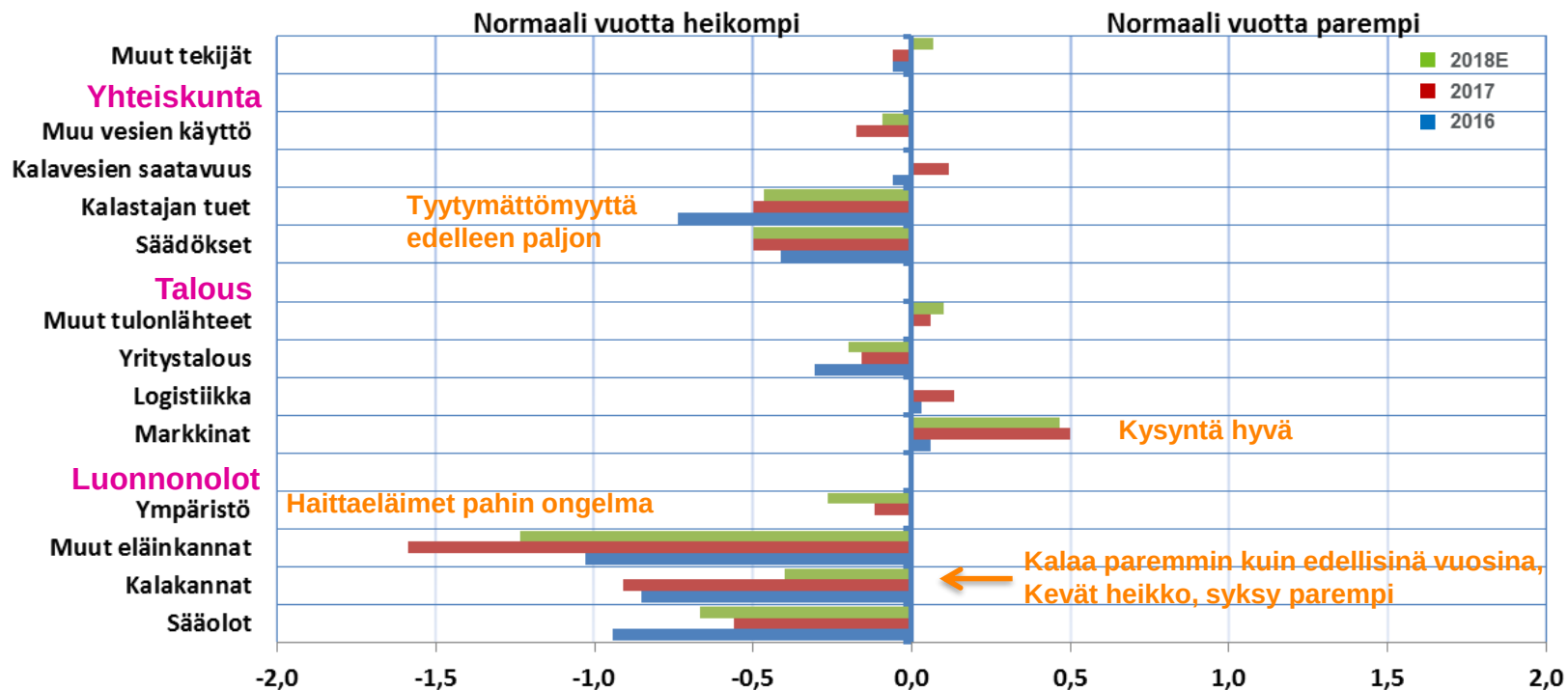
Silakan kiintiö, kalastus ja markkinat ohjaavat pääosin indikaattoreiden kehitystä

Suomukalasaaliit merellä ja sisävesillä

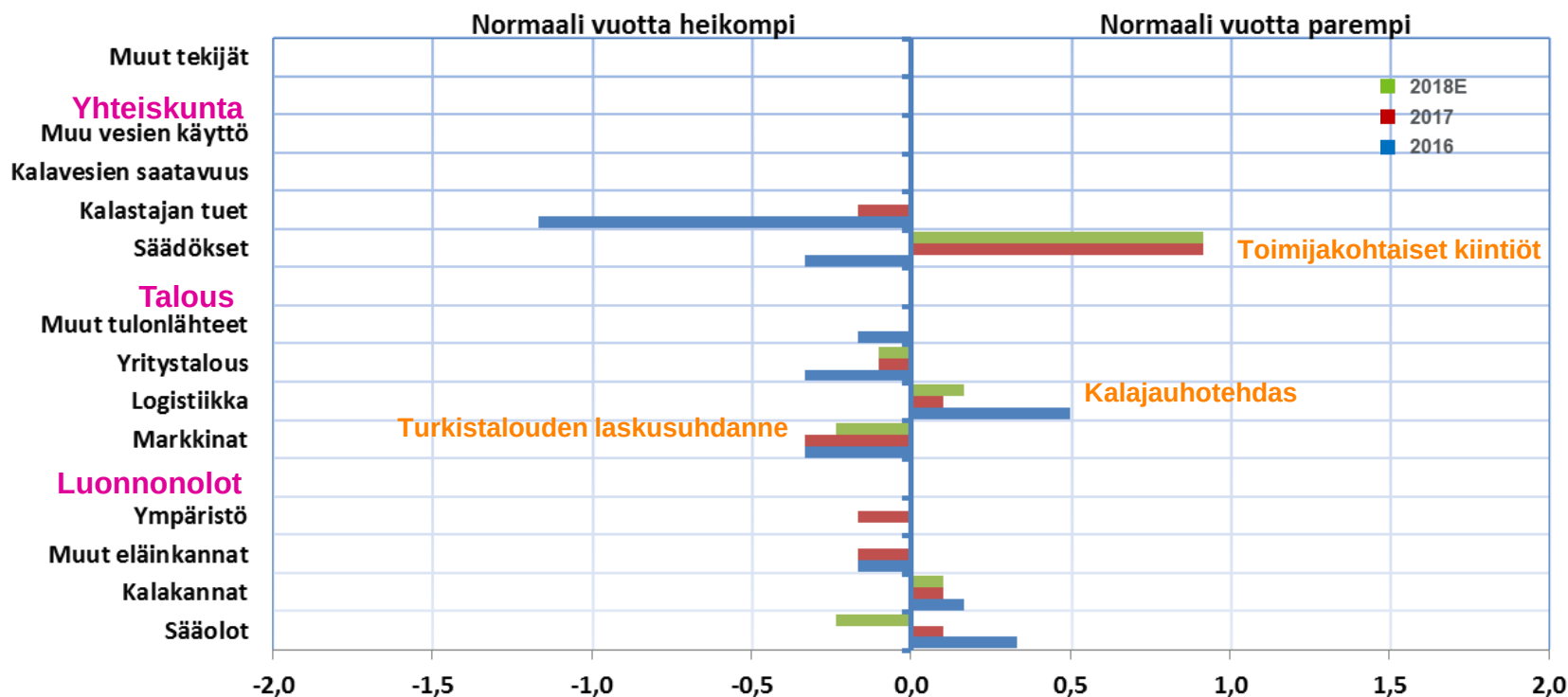
Rannikkokalastuksella vuosi 2018 heikko, mutta hieman parempi kuin 2017

Rannikkokalastus

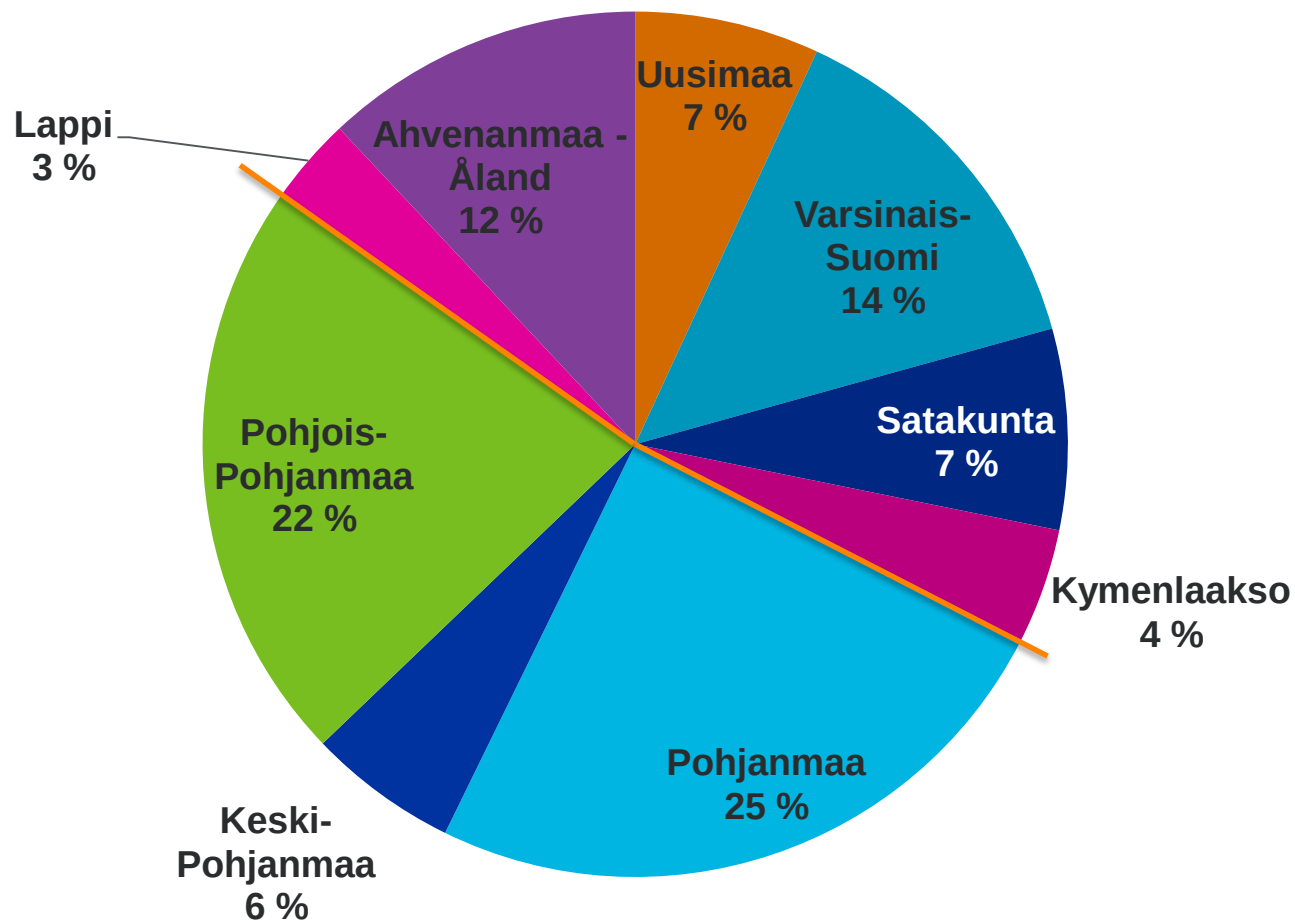

Meren troolikalastuksessa suhteellisen hyvä tilanne

Merialueen troolikalastus

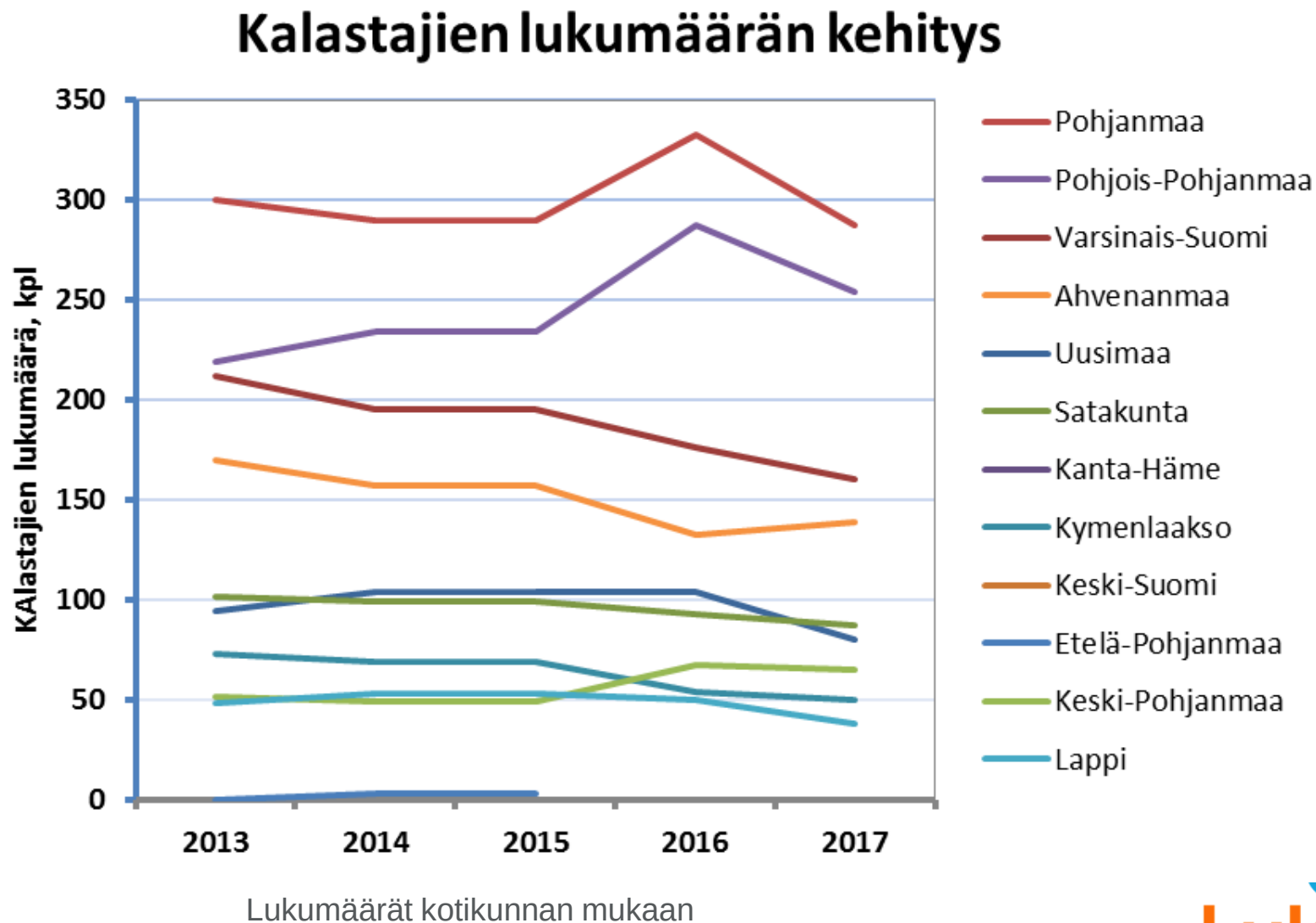

Merialueen kaupallisten kalastajien lukumäärä (2491 kpl) rannikolla maakunnittain vuonna 2017

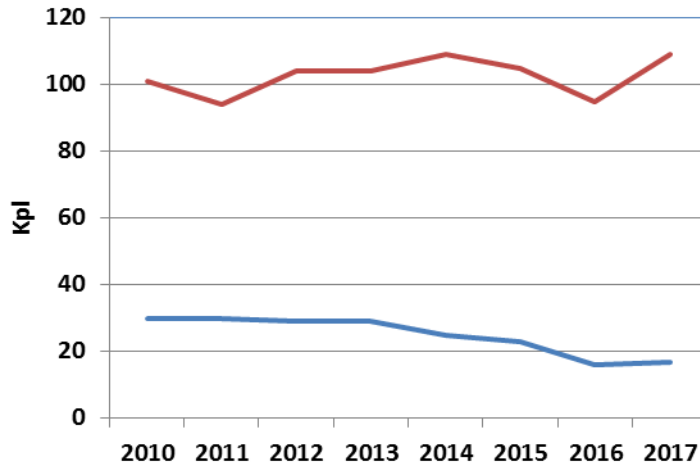
Puolet merikalastajista koko Pohjanmaan rannikolla

Merikalastajamäärien kehitys 2010-2017

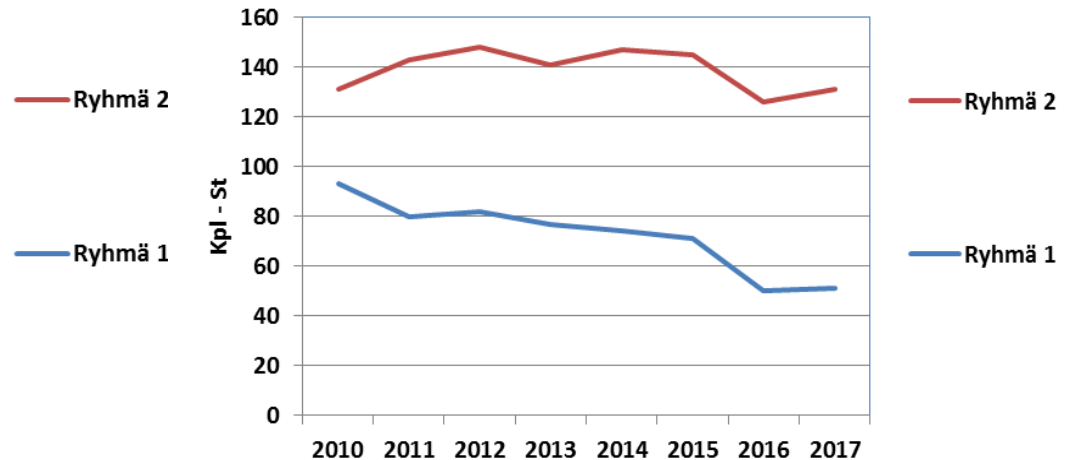

Merikalastajaryhmien lukumäärien kehitys 2010-2017

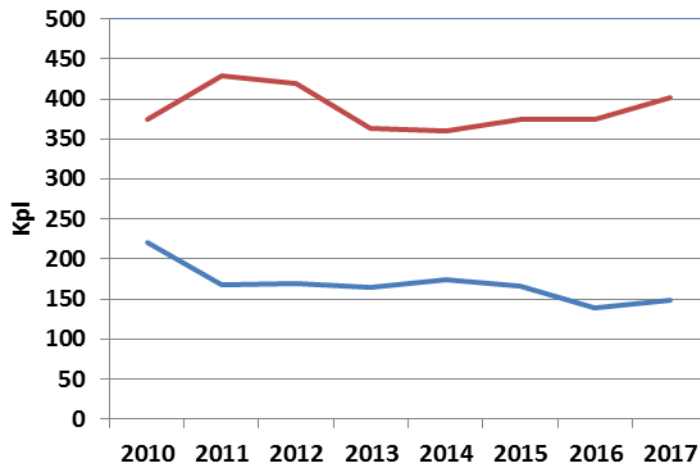
Kaakkois-Suomi

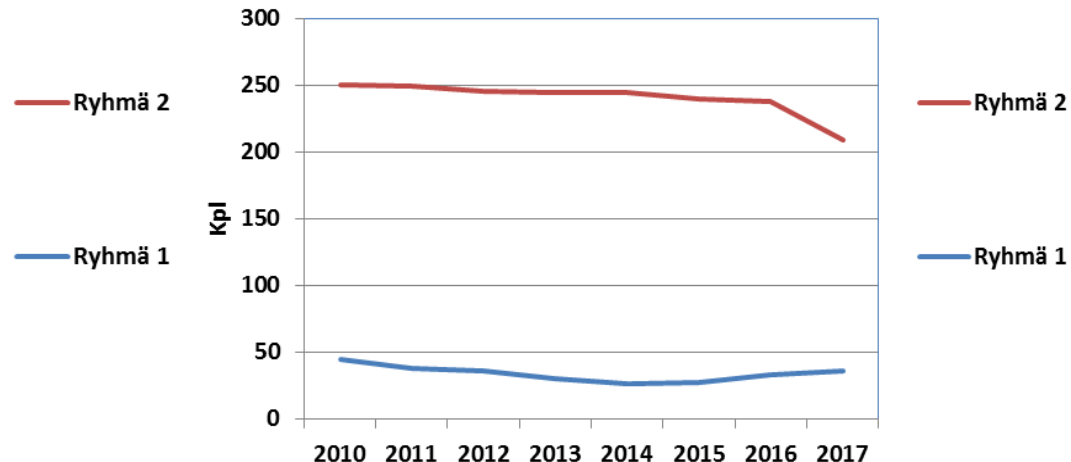
Uusimaa - Nyland

Varsinais-Suomi

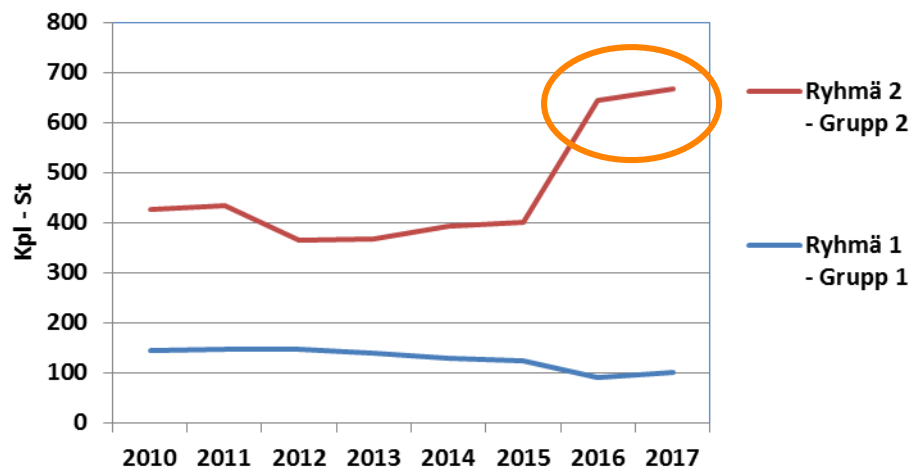

Ahvenanmaa

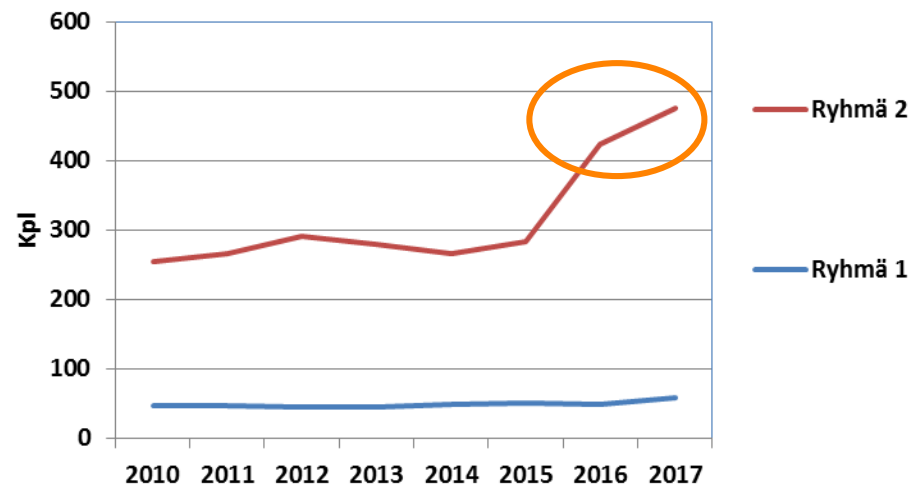

Merikalastajaryhmien lukumäärien kehitys 2010-2017 rannikkoalueittain

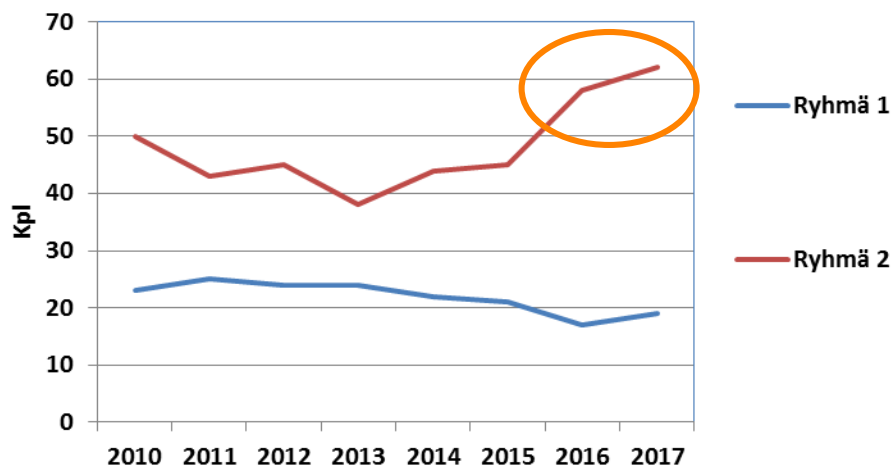
Pohjanmaa - Österbotten

Kainuu

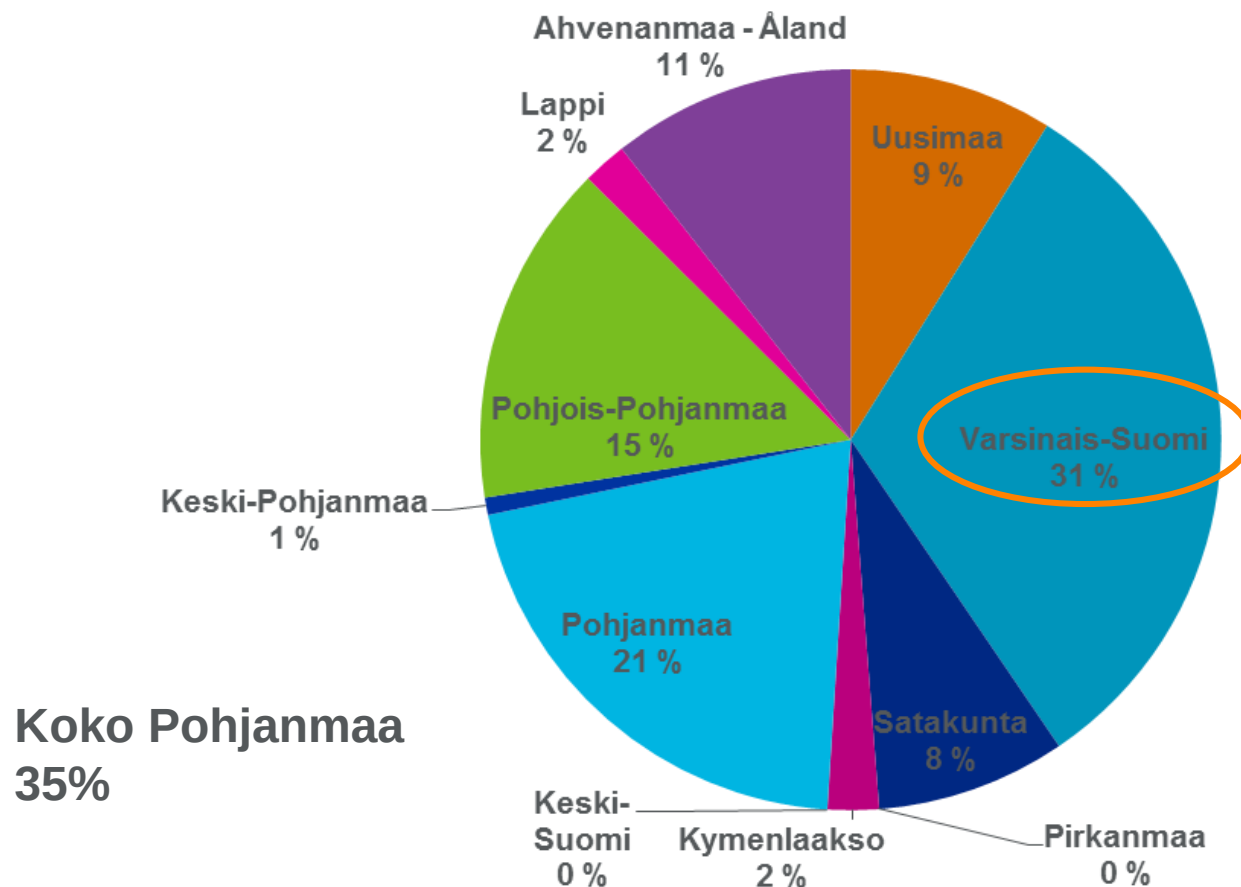

Lappi

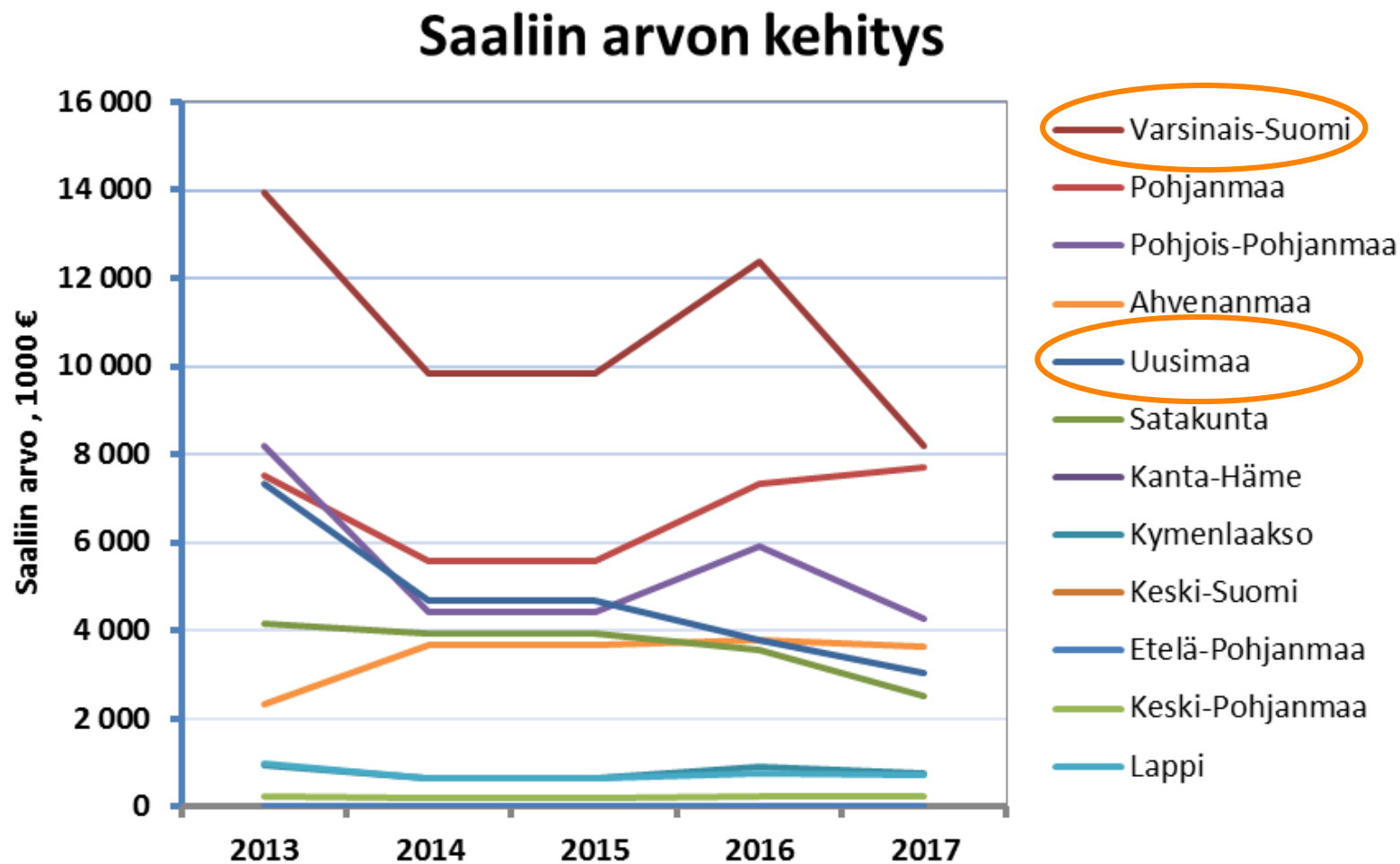

Kalastuksen saaliin arvo (31 milj. €) vuonna 2017

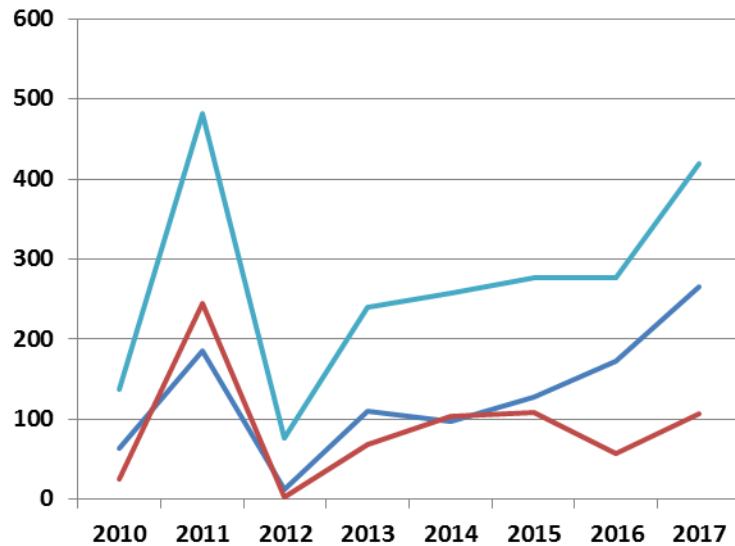
2017

Saaliin arvon kehitys rannikkoalueittain 2010-2017

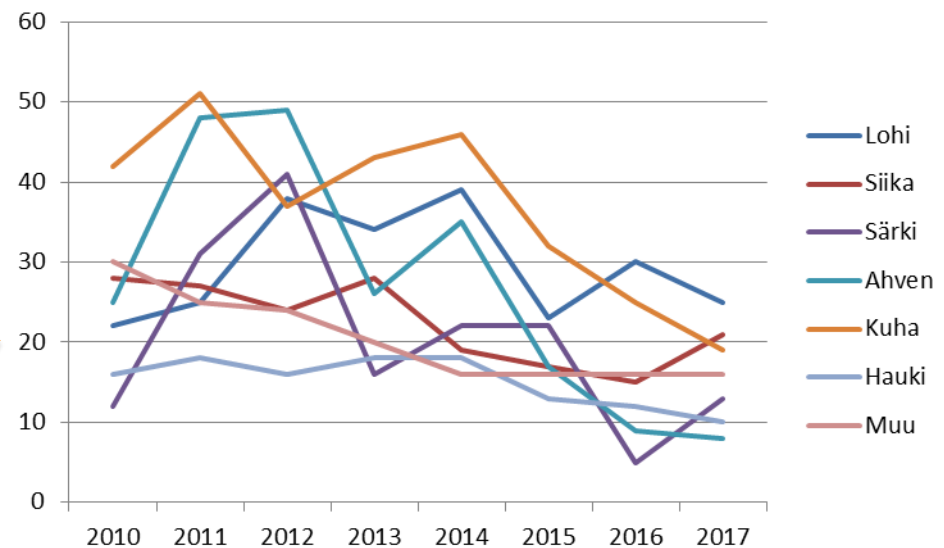
Kymenlaakson saalismääränkehitys 2010-2017 (Tn)

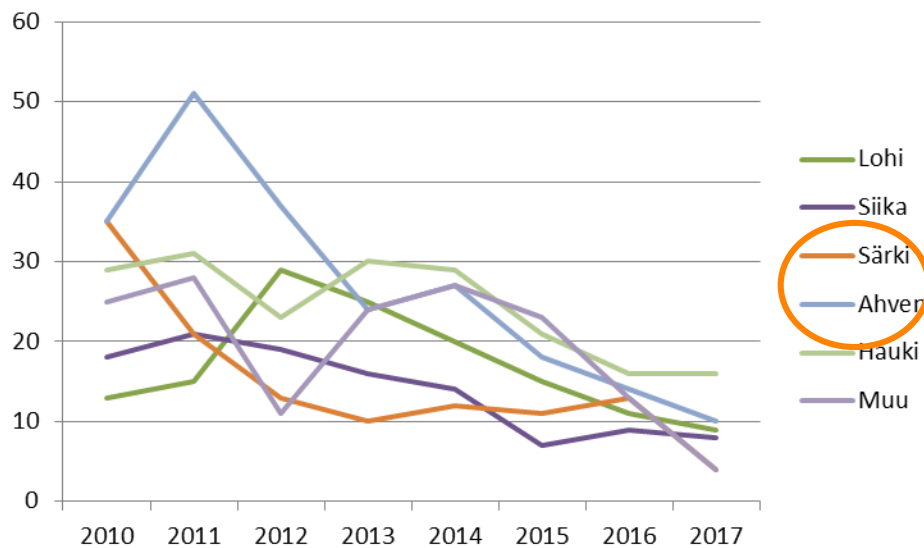
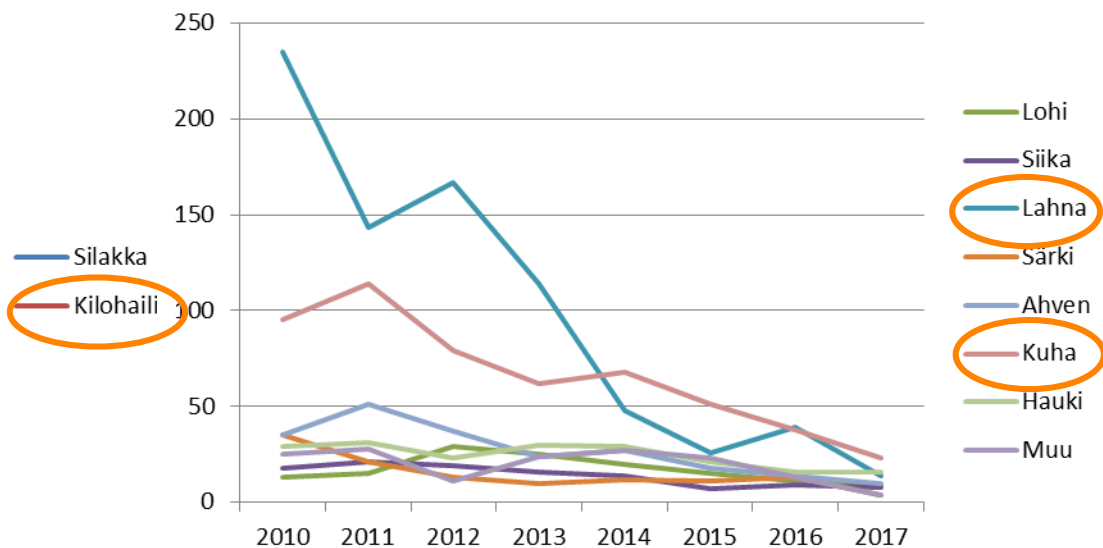
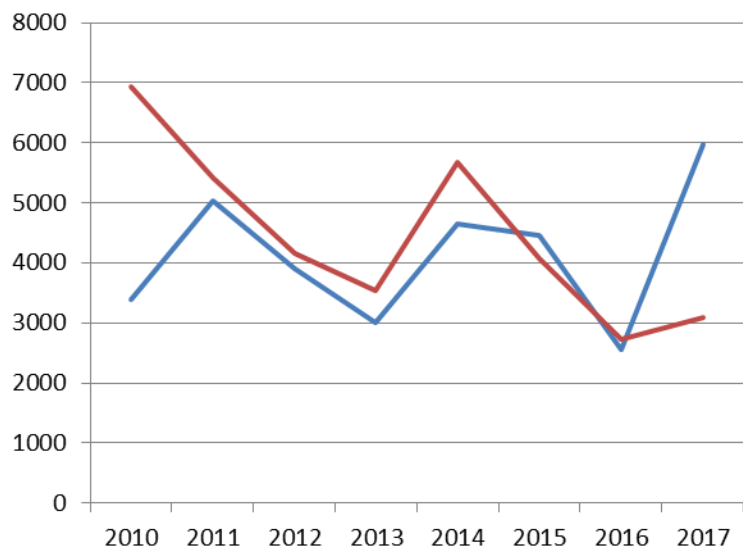
Kaikissa lajeissa laskevat trendit

Lahna
Silakka
Kilohaili

Paljon vaihtelua

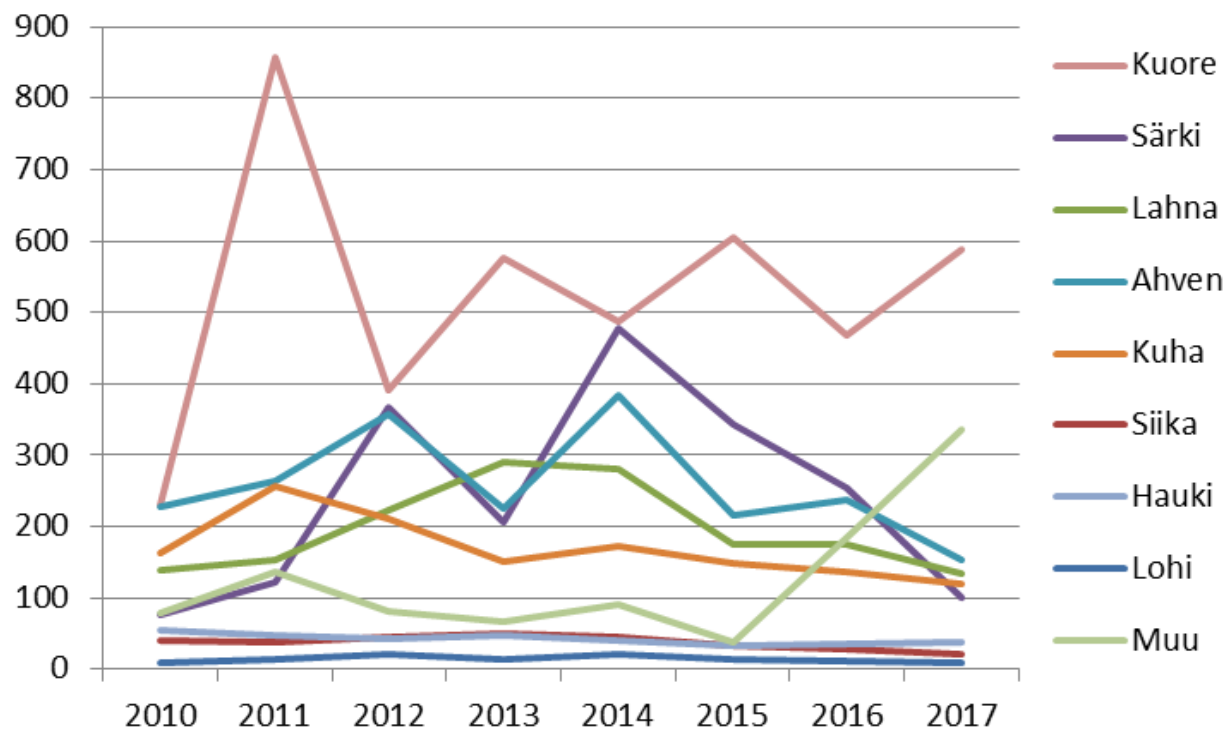
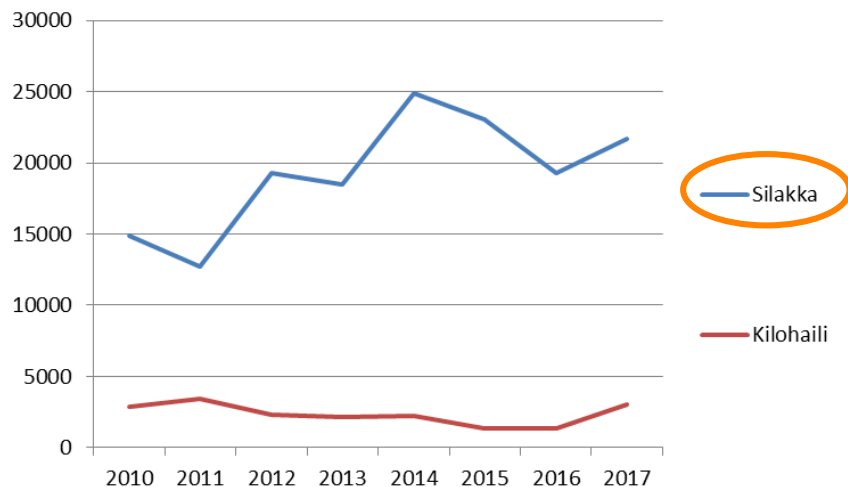

Uudenmaan saaliskehitys 2010-2017 (Tn)

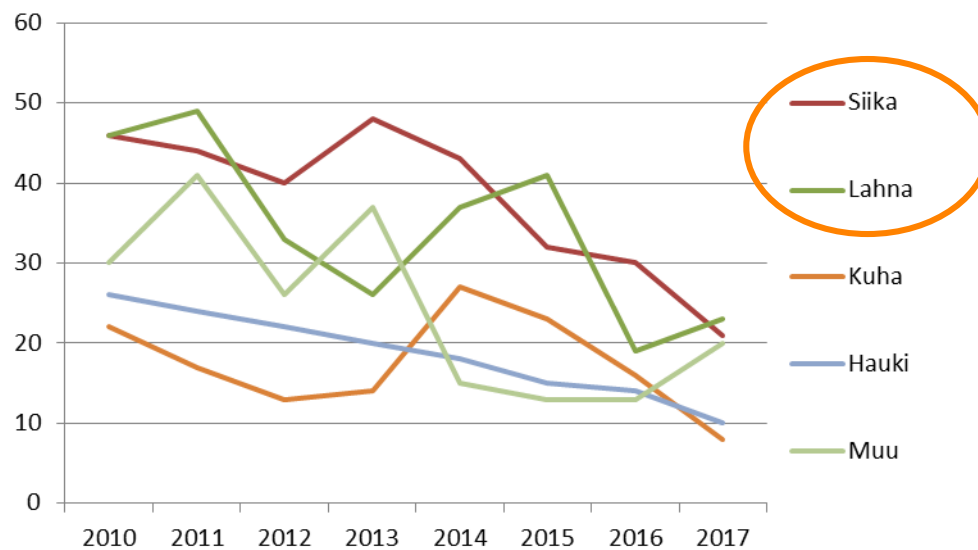
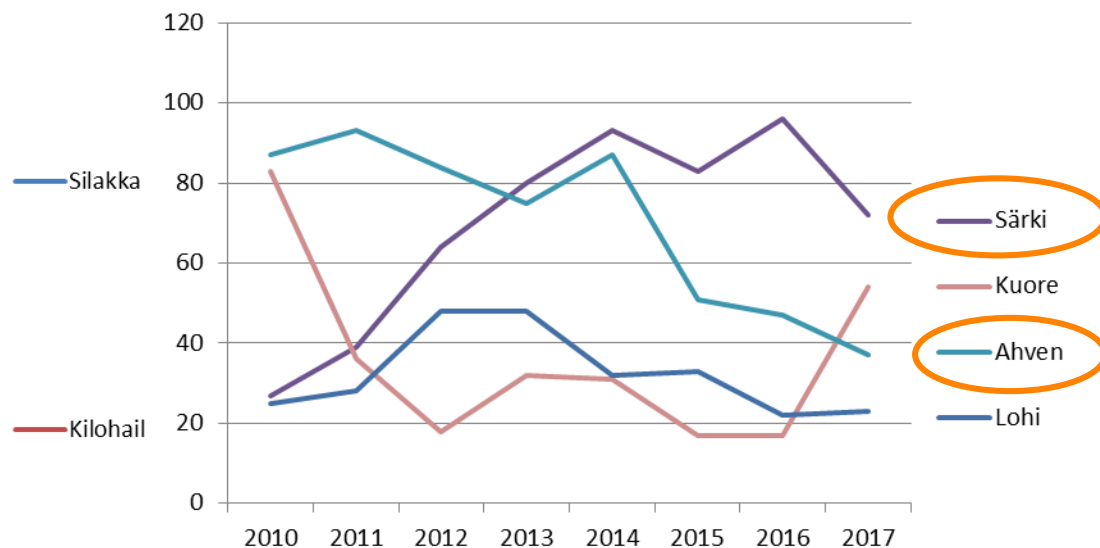
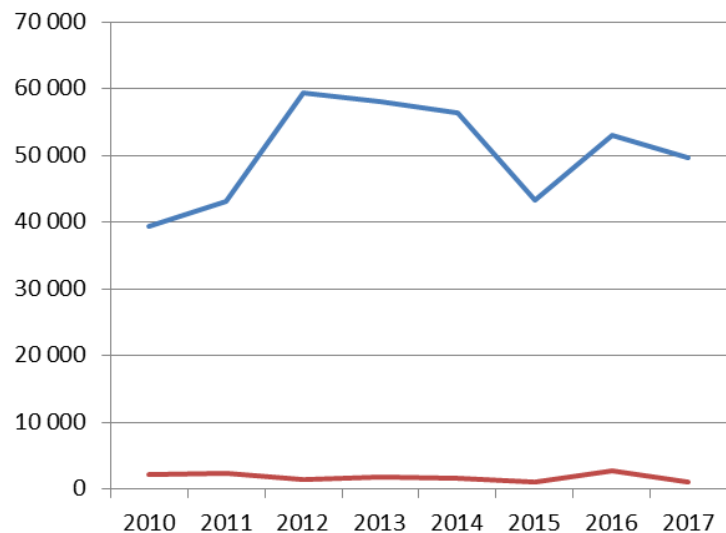

Laskevat trendit

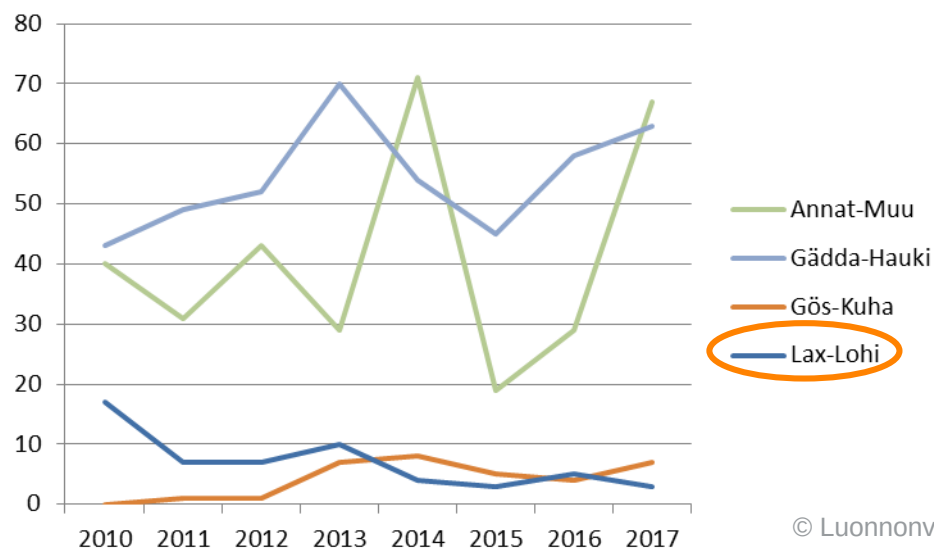
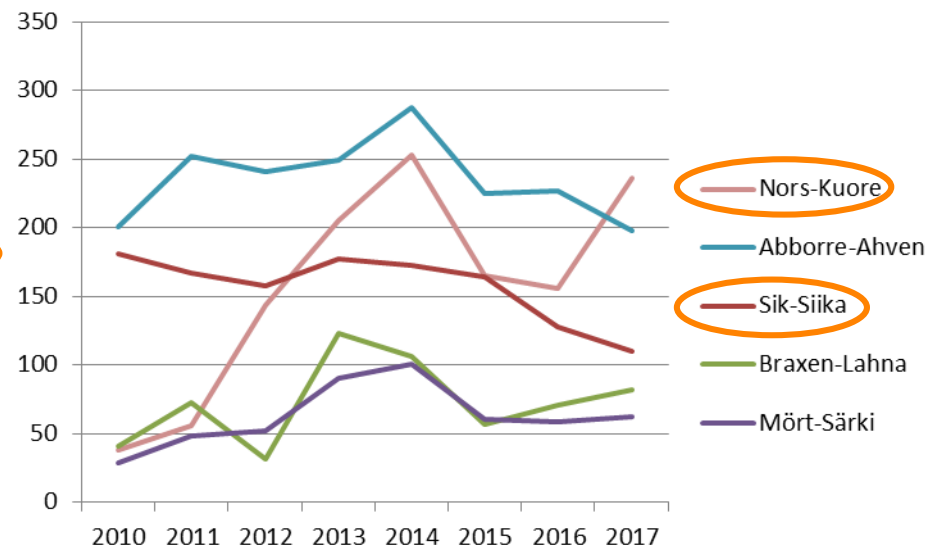
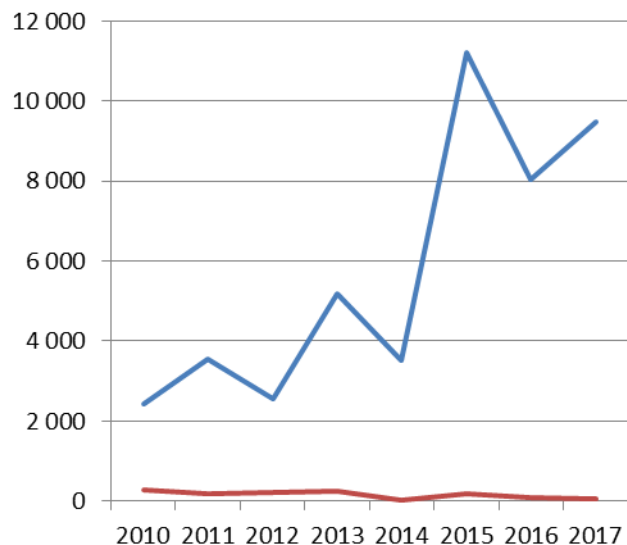
Varsinais-Suomen saaliskehitys 2010-2017 (Tn)

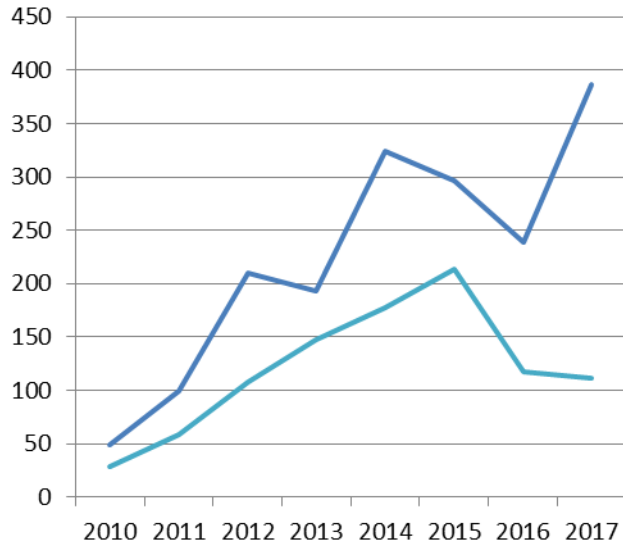
Satakunnan saaliit 2010-2017 , tn

Fångster i Österbotten – Pohjanmaan saaliit, tn

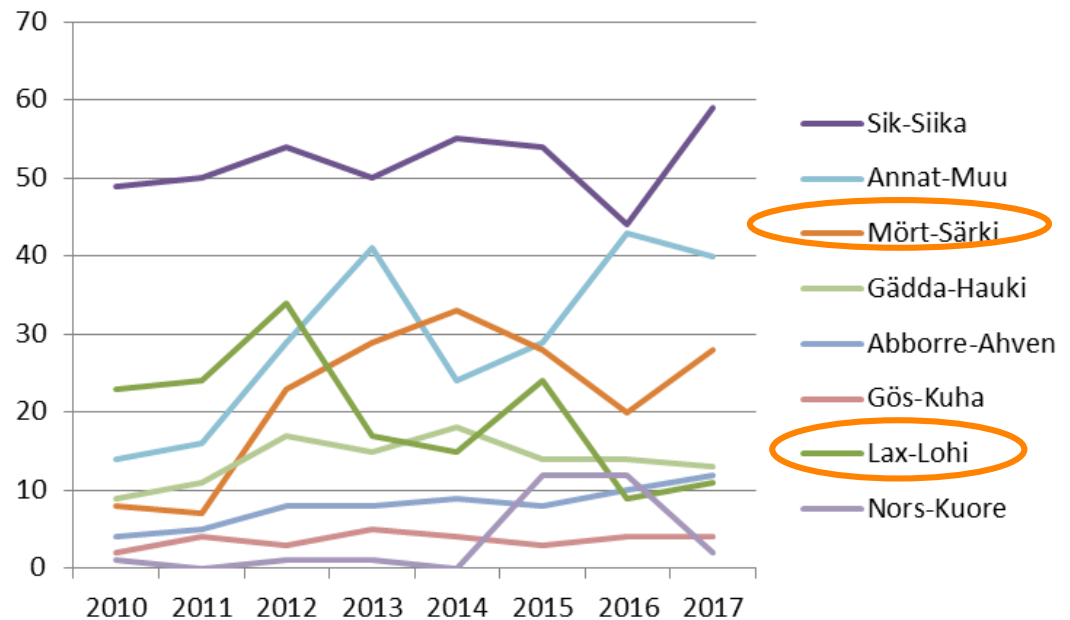

Fångster Mellan-Österbotten – Keski-Pohjanmaan saaliit 2010-2017, tn

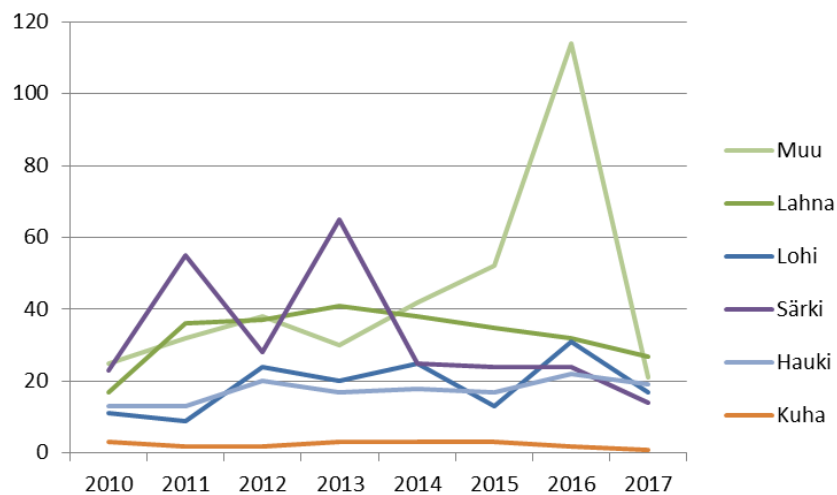
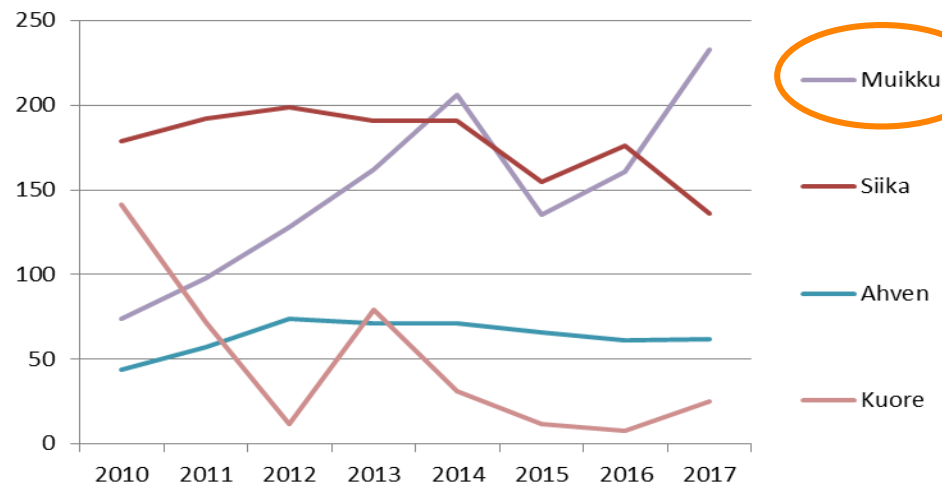
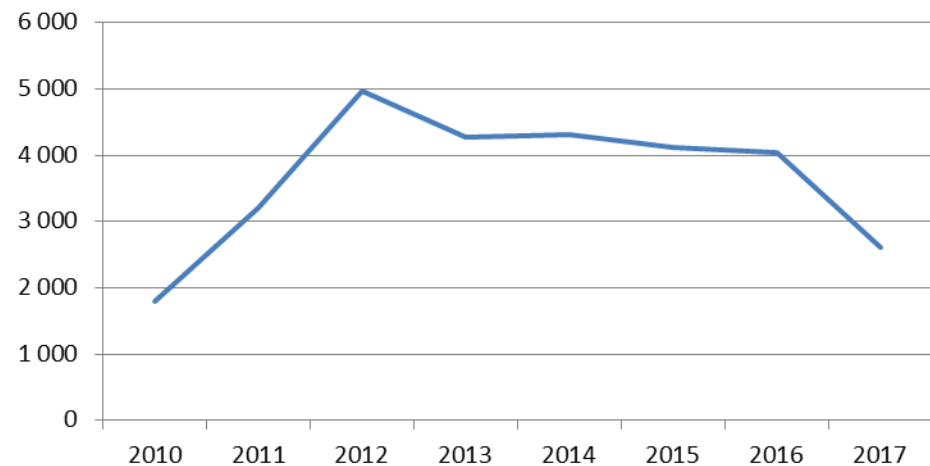
— Strömming-Silakka
— Braxen-Lahna

Pyyntiruutu 19

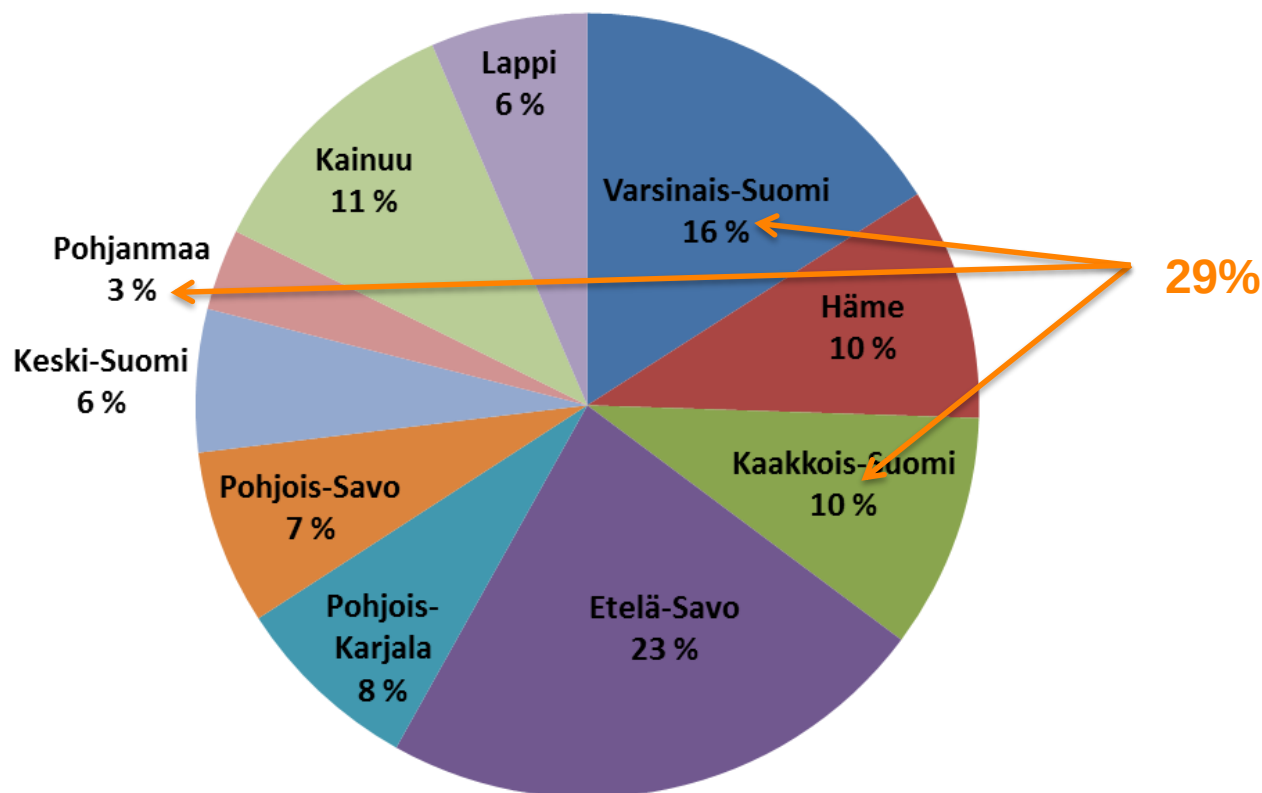
Pohjois-Pohjanmaan saaliit 2010-2017, tn

Silakka

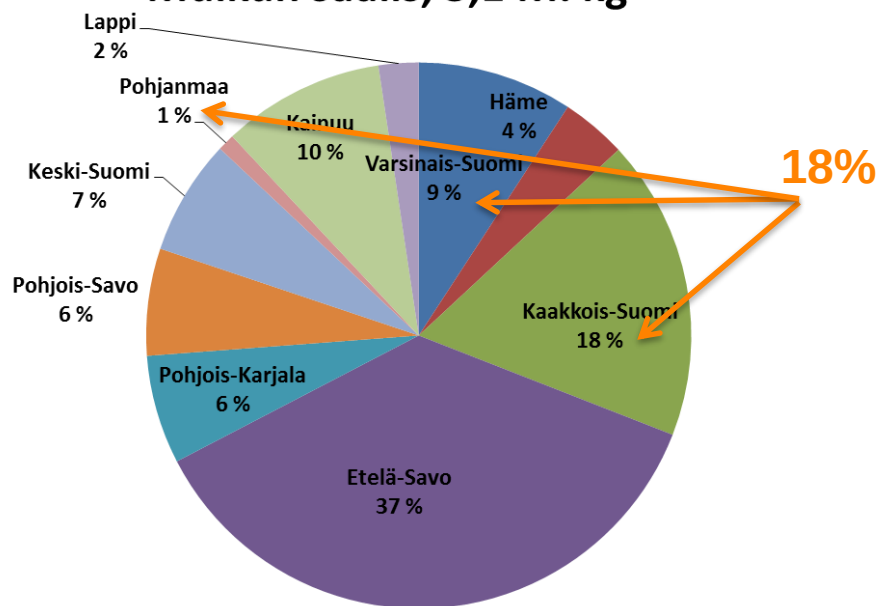
Sisävesisaalis maakunnittain 2017

Kalan saalis, 6,5 M. kg

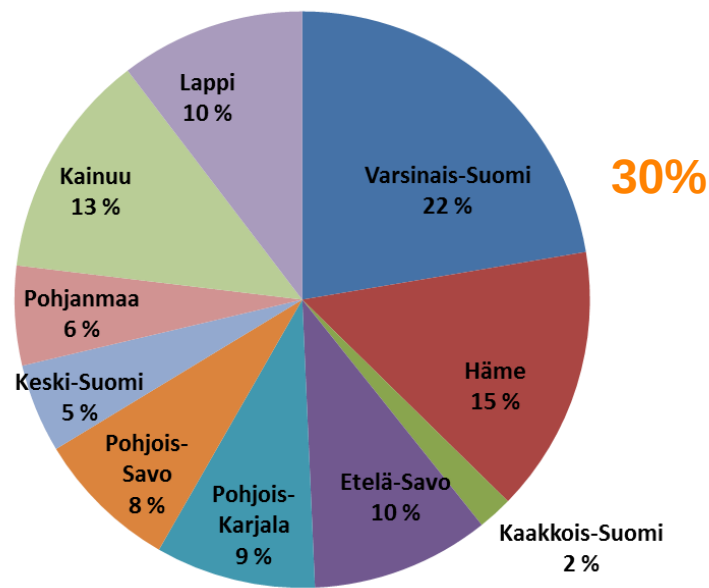

Sisävesisaalis maakunnittain 2017

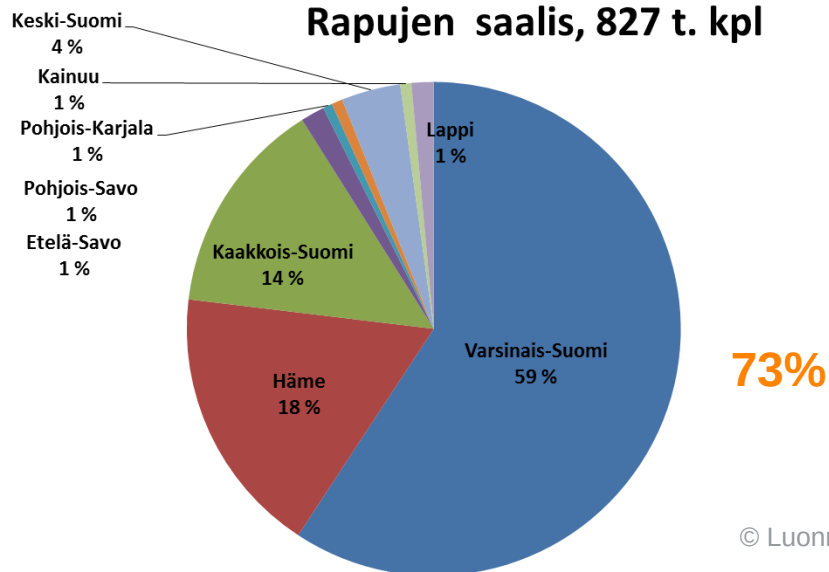
Muikun saalis, 3,1 M. kg

Muun kalan saalis, 3,3 M. kg

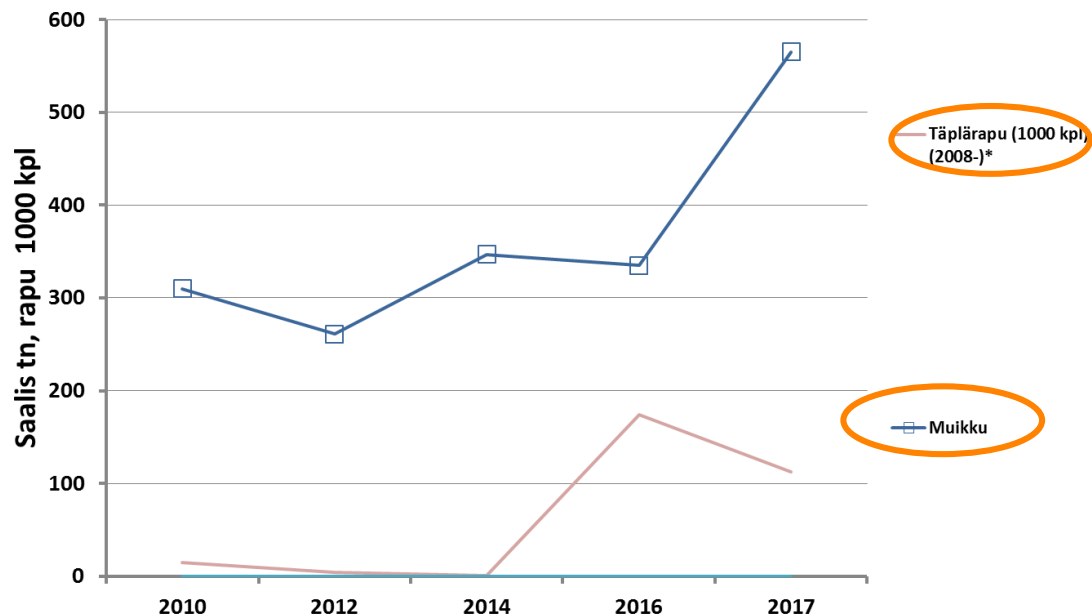

Rapujen saalis, 827 t. kpl

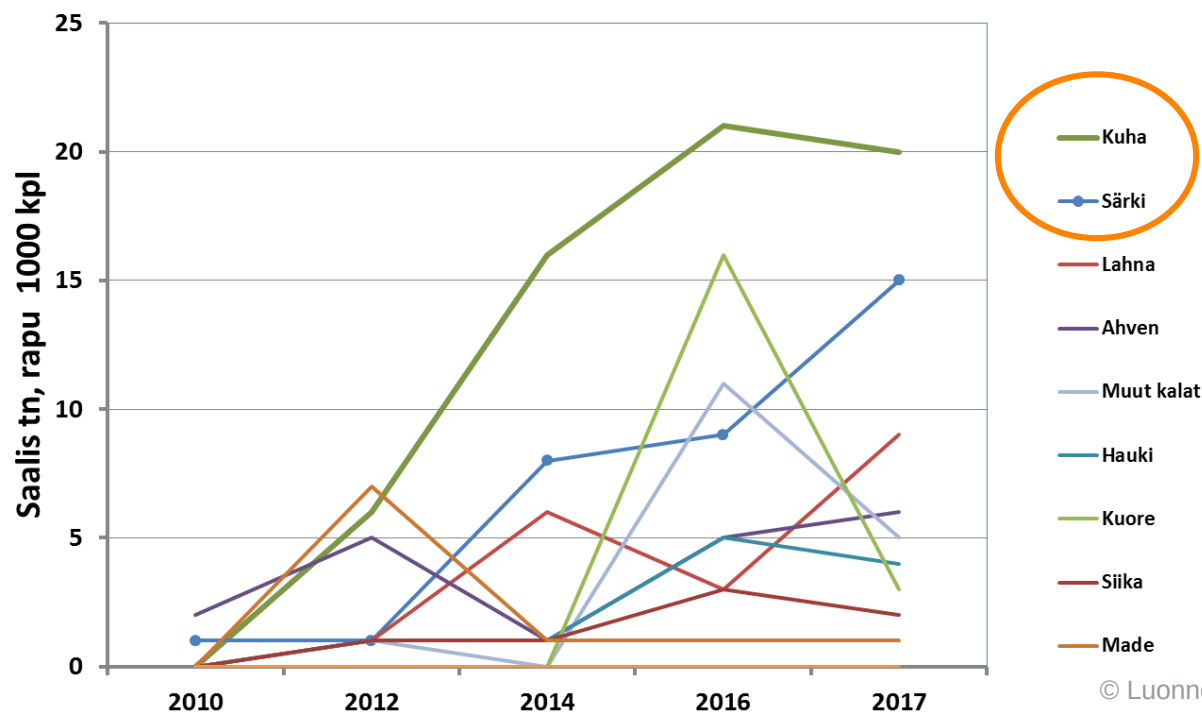

Kaakkois-Suomen saalis 2010-2017

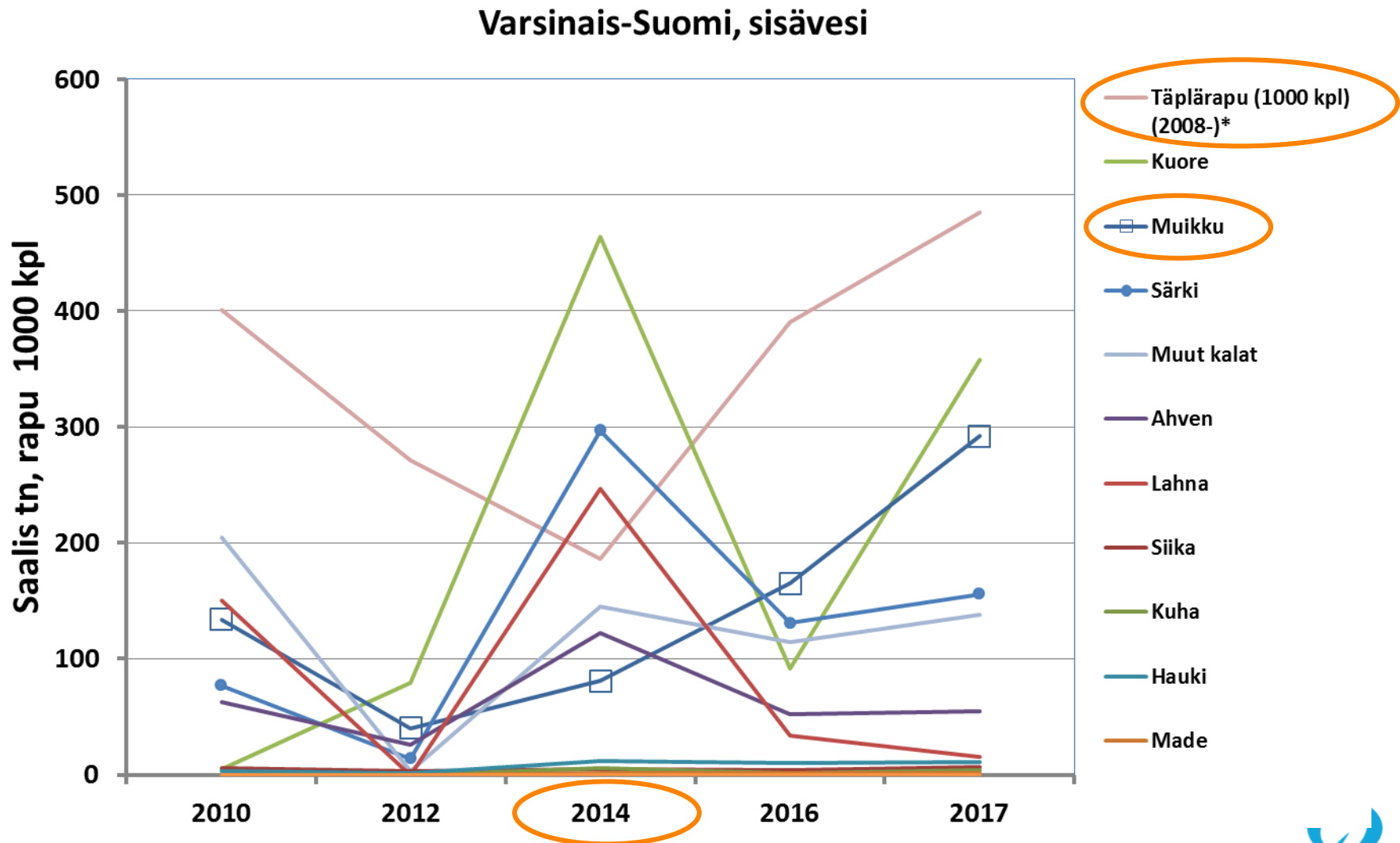
Kaakkois-Suomi, sisävesi

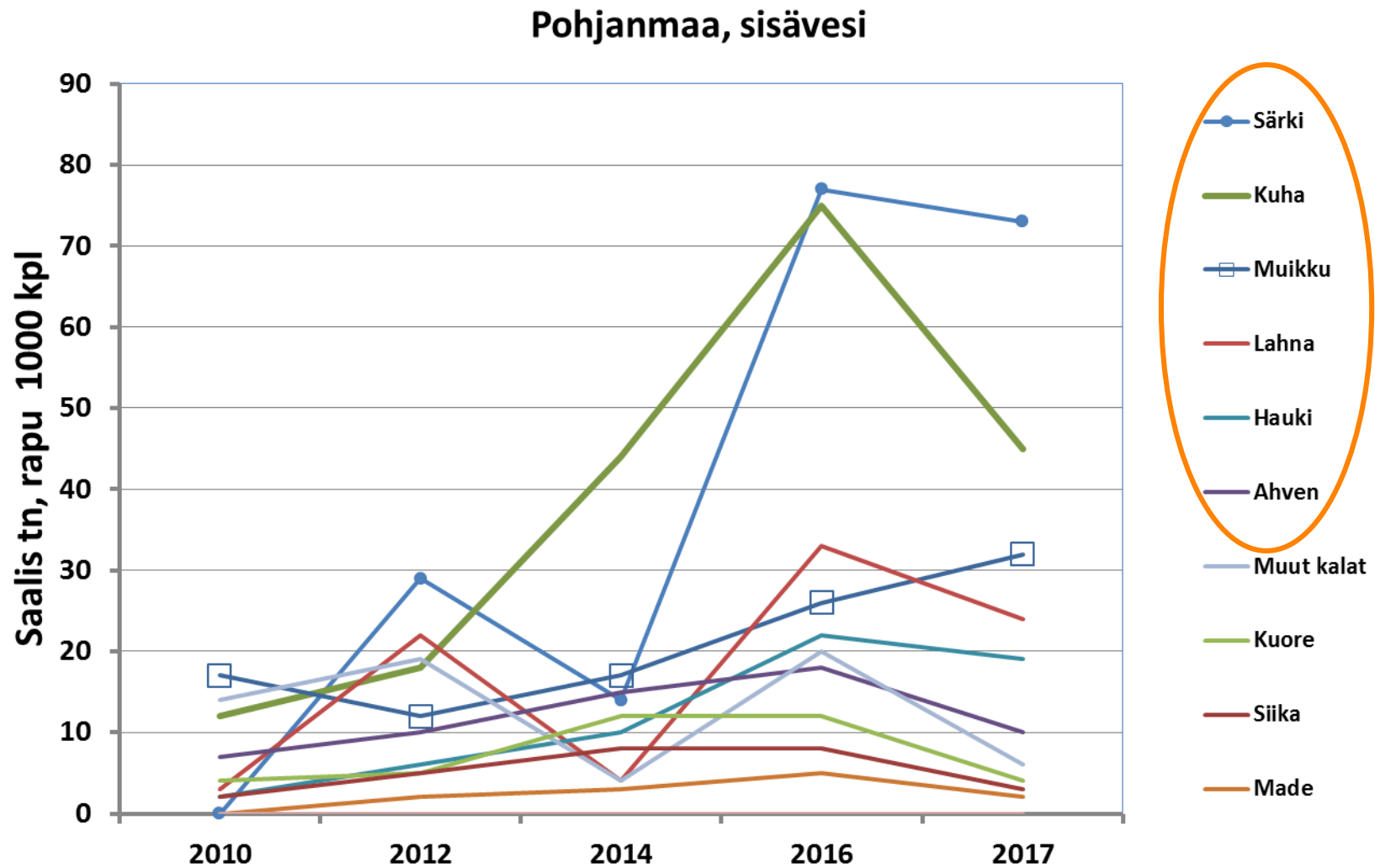
Kaakkois-Suomi

Varsinais-Suomen sisävesisaalis 2010-2017

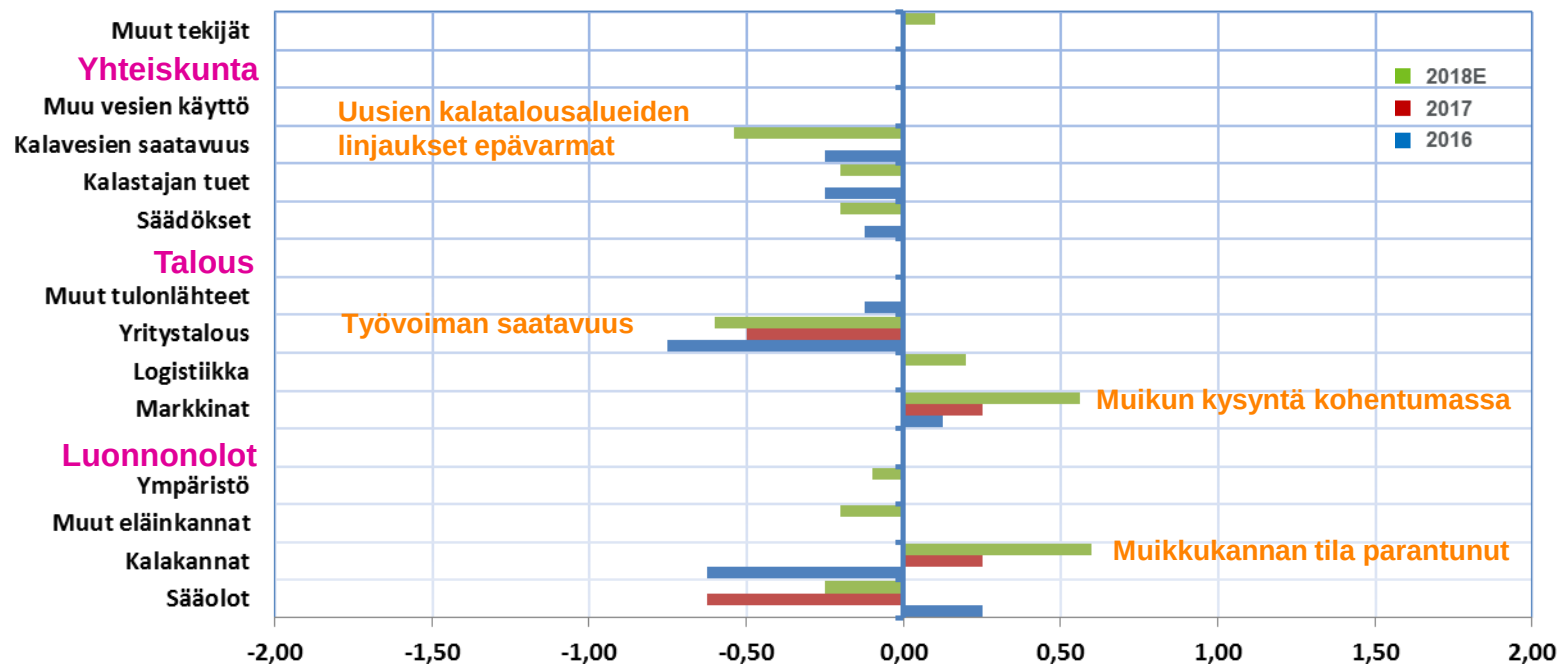

Pohjanmaan sisävesisaalis 2010-2017

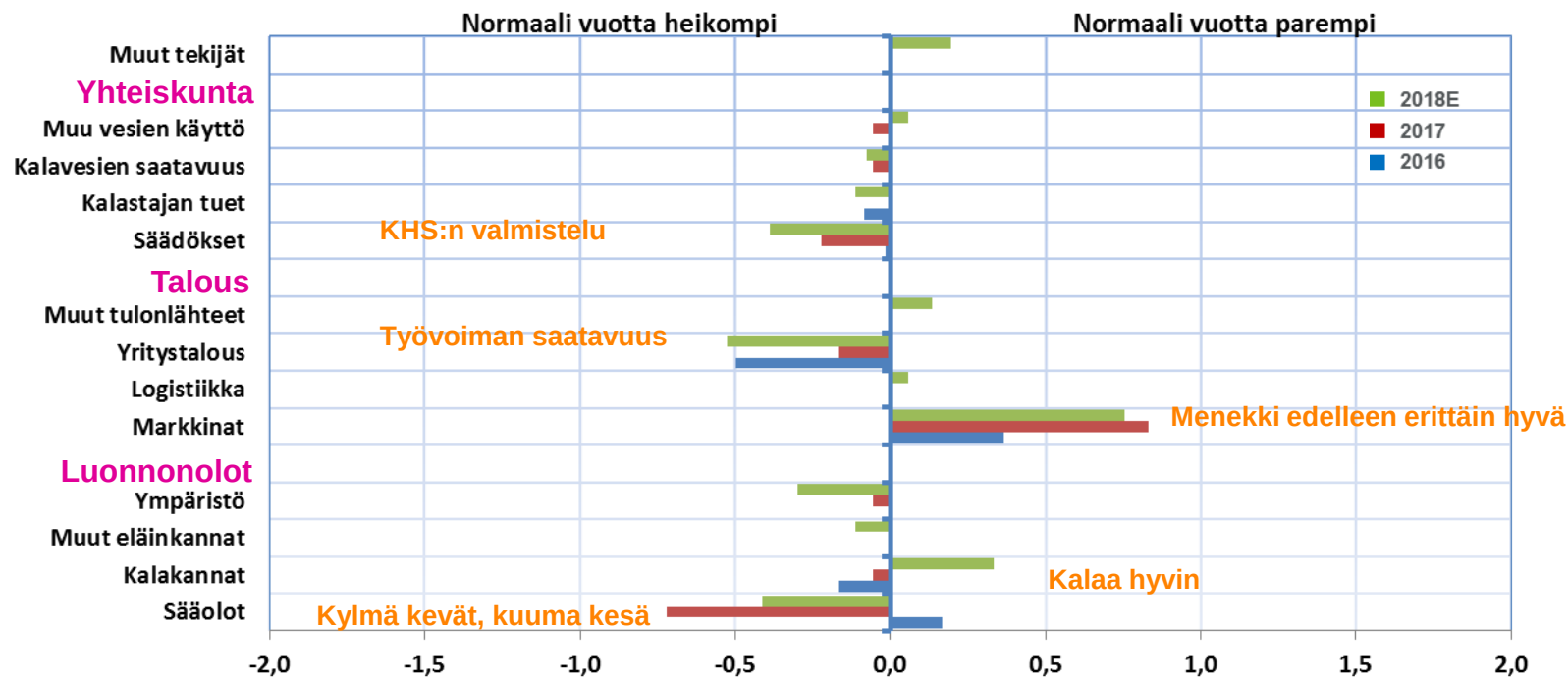
Muikkukantojen tila parantunut

Sisävesitroolauk

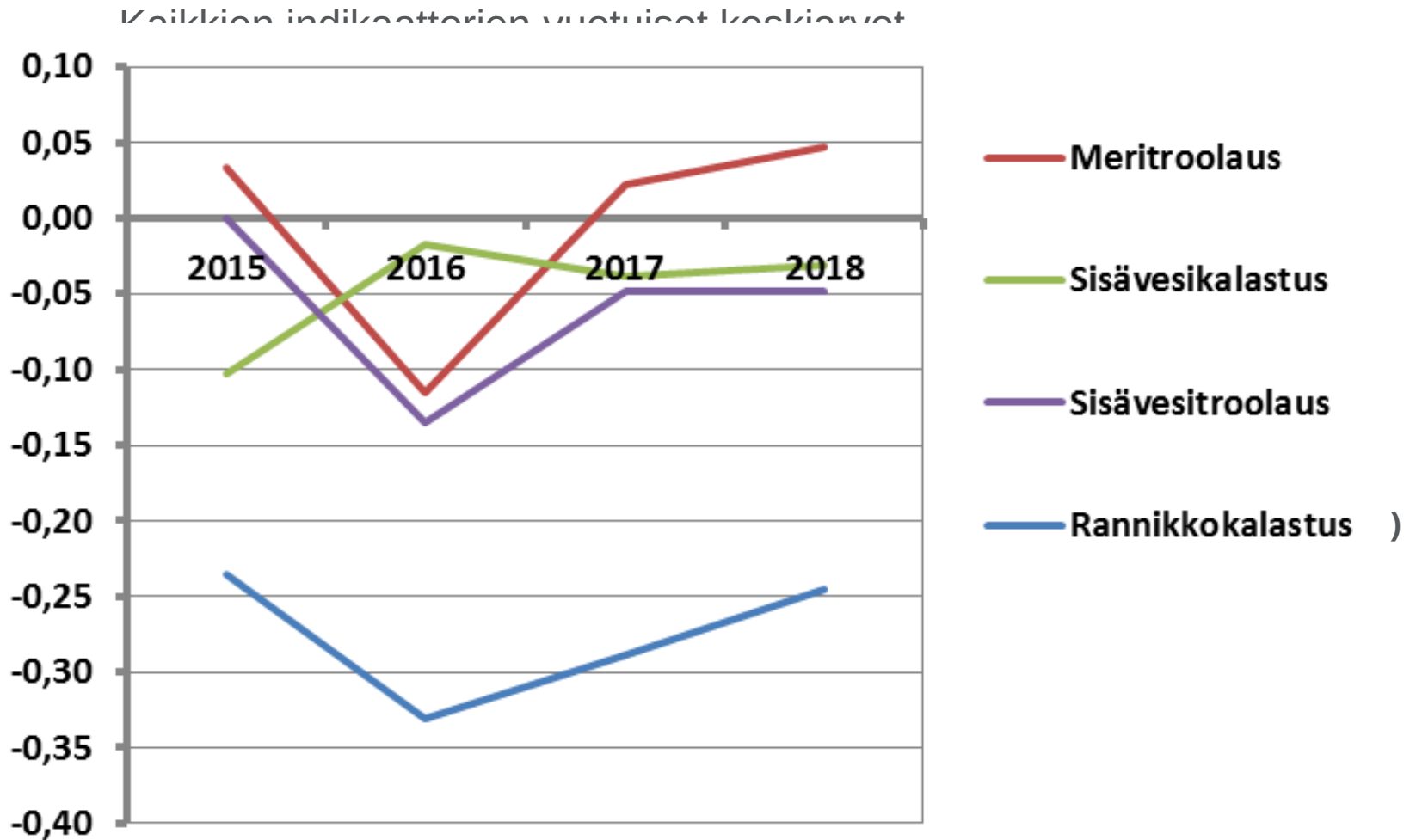

Sisävesikalan kysyntä edelleen hyvin vahva

Muu sisävesikalastus

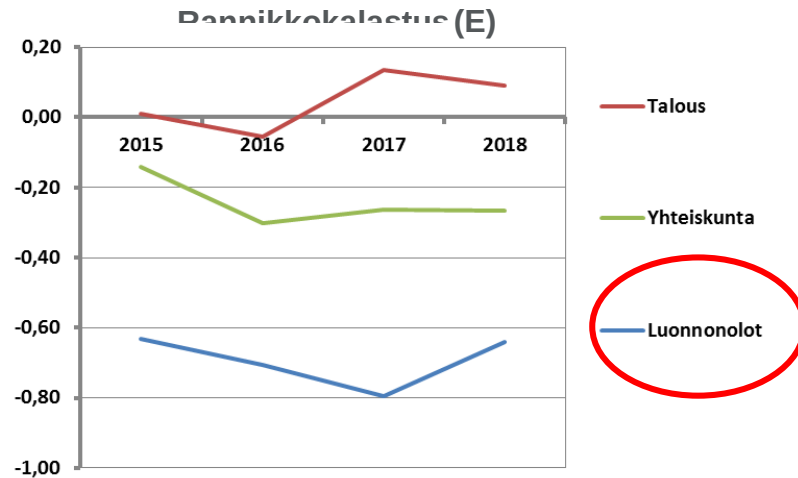

Rannikkokalastus kriisissä

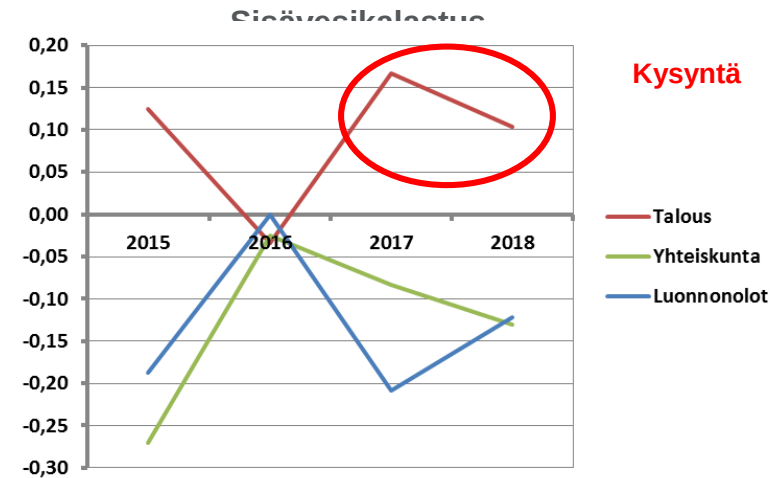

Keskeisiä havaintoja vuosilta 2015-2018

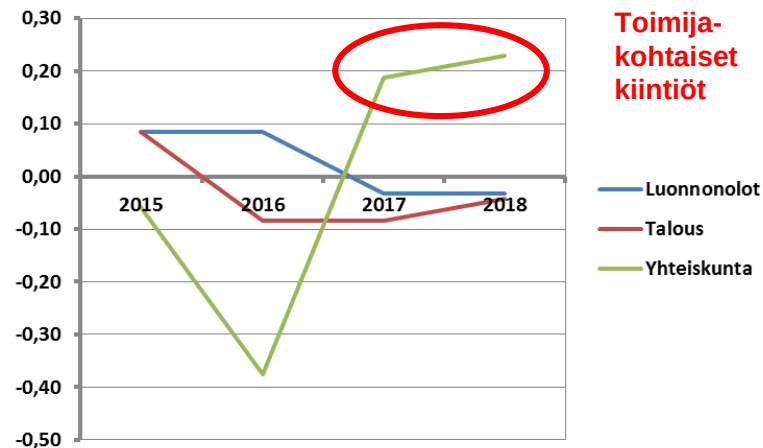
Meri

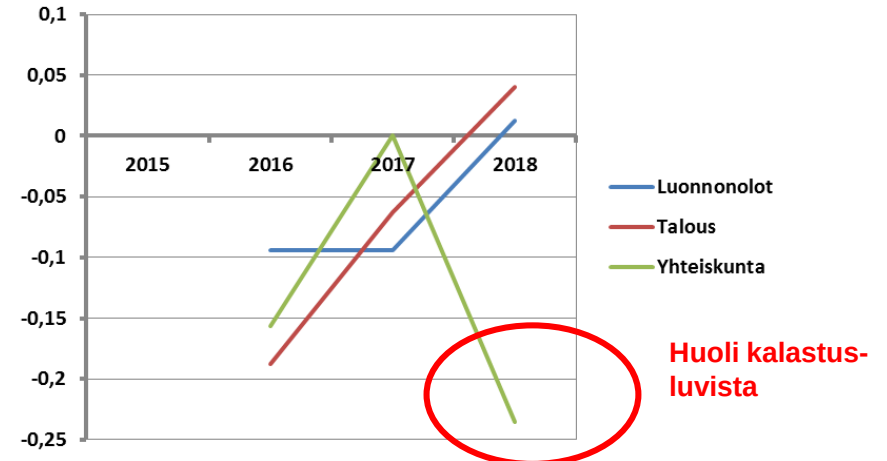
Sisävesi

Meritroolauk

Sisävesitroolauk

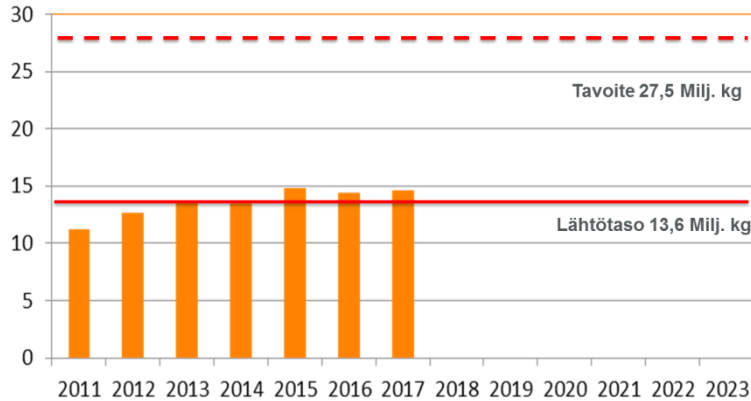
Erillisselvitys merialueen toimijakohtaisesta kiintiöjärjestelmästä

- Isot trooliyritykset hyvin tyytyväisiä. Kiintiökauppa käynnistynyt suhteellisen hyvin.
 - Kiintiöjärjestelmä helpottanut kalastuksen suunnittelua, silakankalastus keskittyy edelleen.
 - Joillakin kalastajilla ongelmia kiintiön pienuuden vuoksi.
 - Kokonaiskiintiön pienentyminen huolestuttava kehityssuunta
- Byrokratian lisääntyminen kismittää pienempiä kalastajia
 - Lohenkalastajat tyytyväisempiä, mutta pelkoa kevätsäätelyn kiristymisestä
 - Silakan rysäpyytäjien mielipiteet vaihtelevat

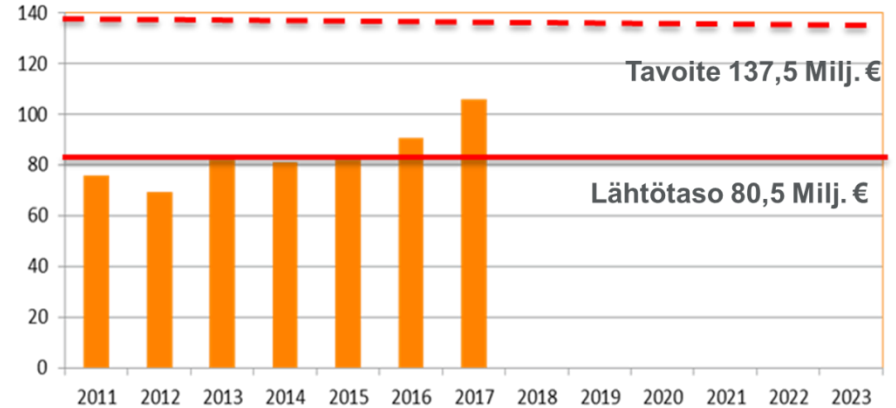
Vesiviljelyn kehitys

Vesiviljelytuotannon kehitys

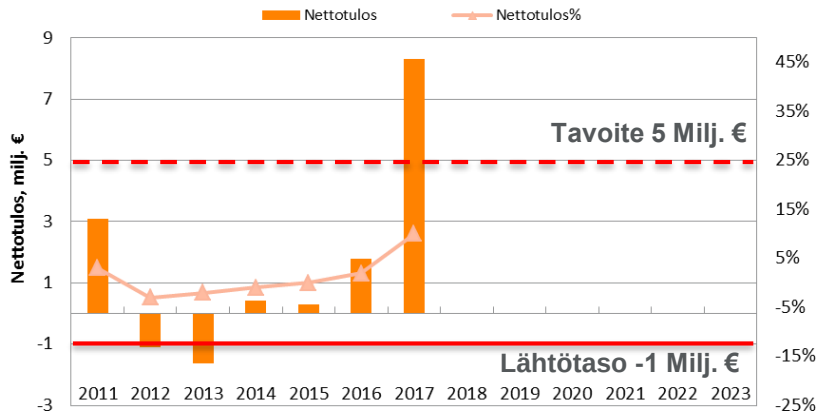
Tuotannon määrä (Milj. kg)

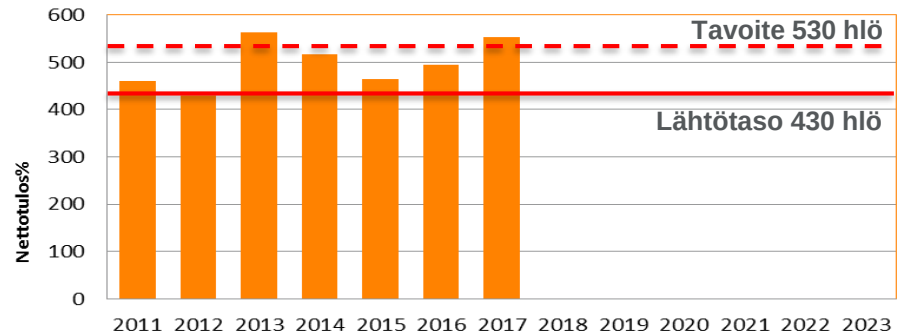
Tuotannon arvo (Milj. eur)

Vesiviljelyn kannattavuus (Milj. €, %)

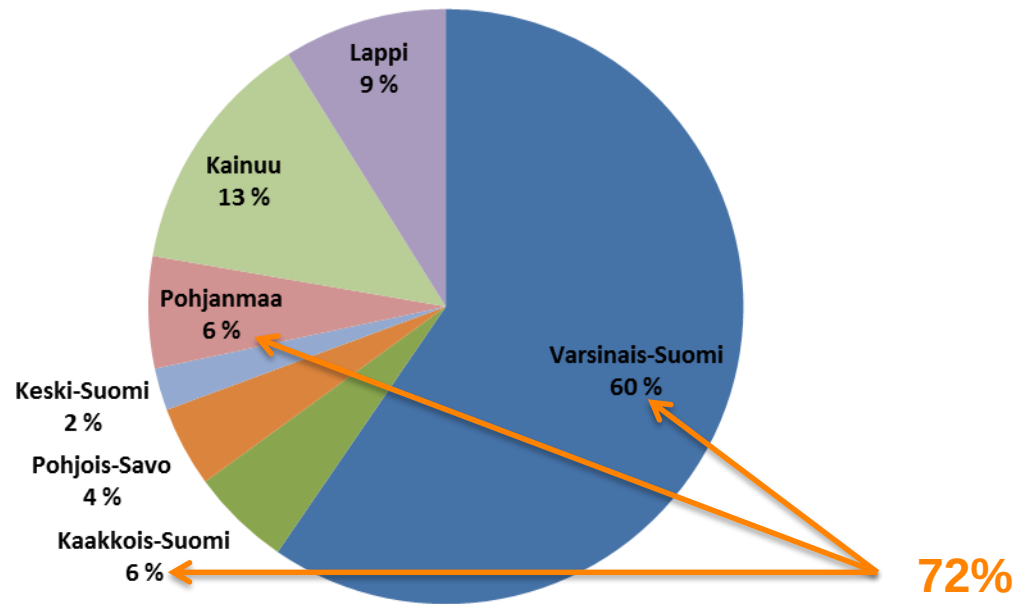
Vesiviljelyn työllisten (hlöä) lukumäärä

Korkeat hinnat, hyvä kannattavuus perinteisessä tuotannossa,
hyvä työllisyyskehitys

Tuotanto Manner-Suomen maakunnittain

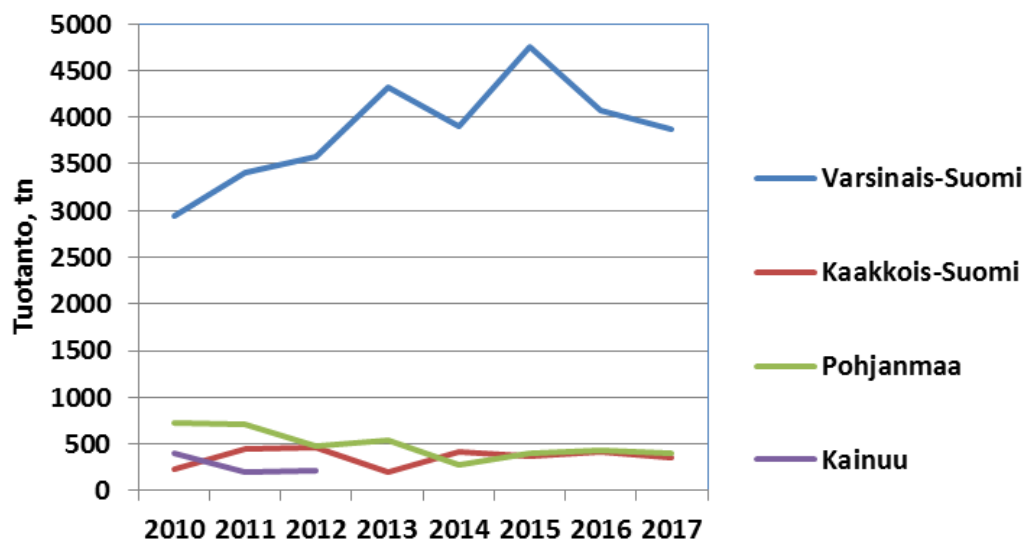
Ruokakalat tuotanto Manner-Suomessa, 6,5 Milj. kg

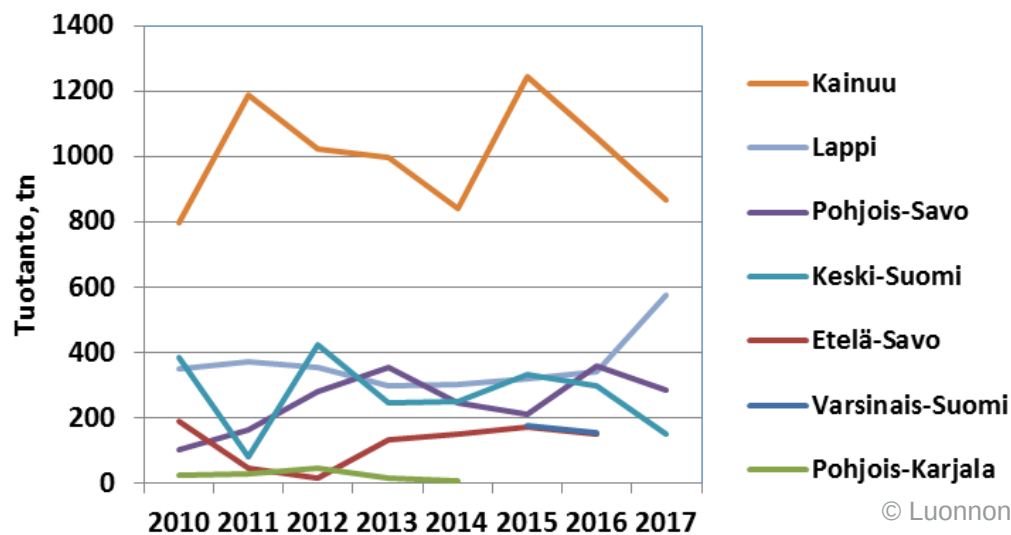
Manner-Suomessa 71 % merellä

Ruokakalatuotanto maakunnittain 2010-2017

Manner-Suomen merialueen tuotanto 2010-2017

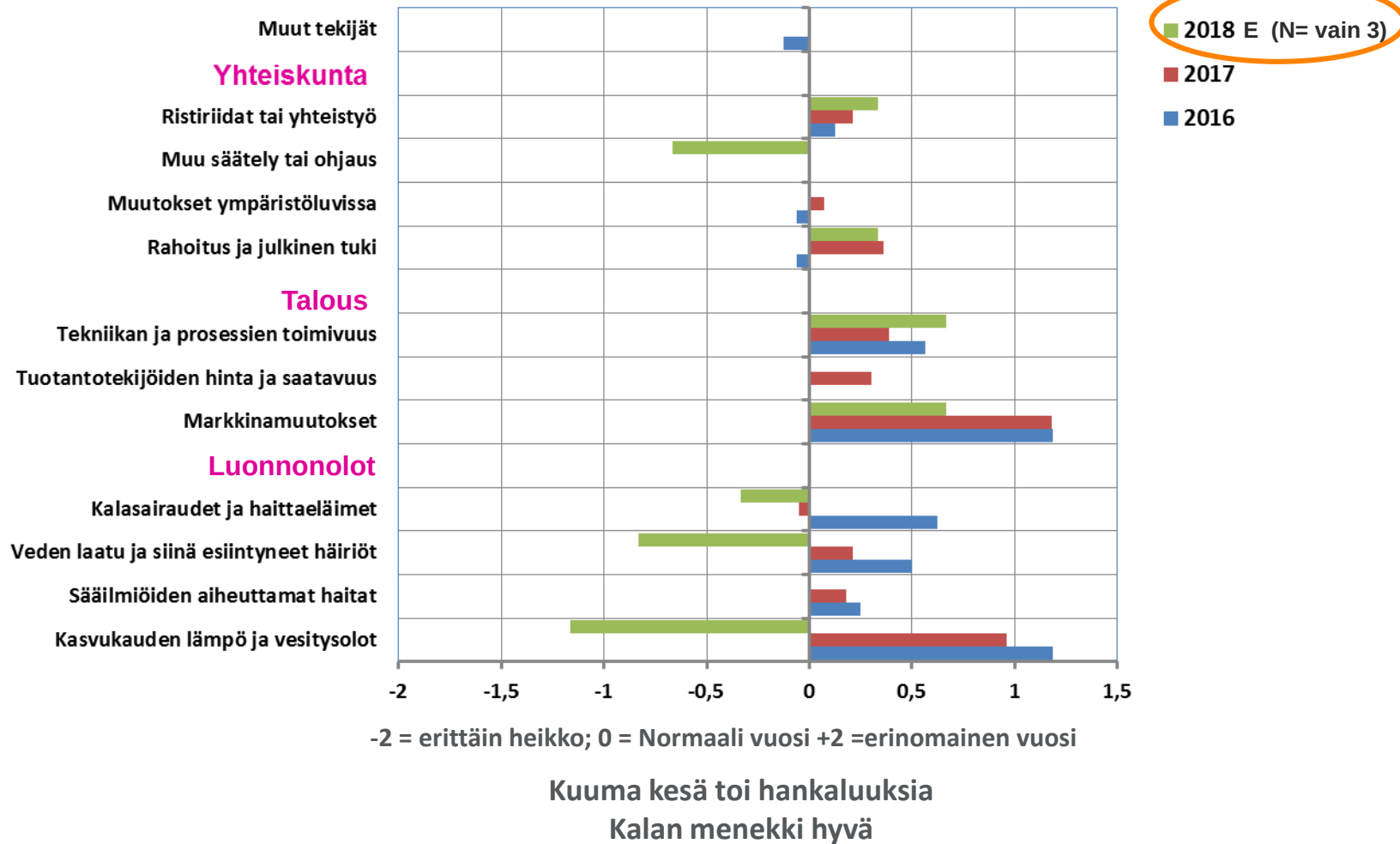

Manner-Suomen sisävesialueen tuotanto 2010-2017

Vesiviljelyn muutokset vuodesta 2016 vuoteen 2018 (ennakkotieto)

Mitkä tekijät vaikuttivat taloudelliseen tulokseen

Manner-Suomen ruokakalankasvatuslaitoksille myönnetty ympäristöluvat 2016-2018

Sisävesilaitokset

• Viidelle laitokselle aiempaa suuremmat kasvatusluvat	+470 t	
• Kahden laitoksen lupaehtoja kiristettiin	- 11 t	459 t
• Neljän laitoksen lupaehdot tai tuotantomäärät säilyivät ennallaan		

Verkkokassilaitokset merellä

• Yksi uusi laitos merialueelle	+1000 t	
• Yhdelle laitokselle aiempaa suurempi kasvatusmäärä	+ 4 t	1 004 t
• Yhden verkkokassilaitoksen lupaehdot säilyivät ennallaan		

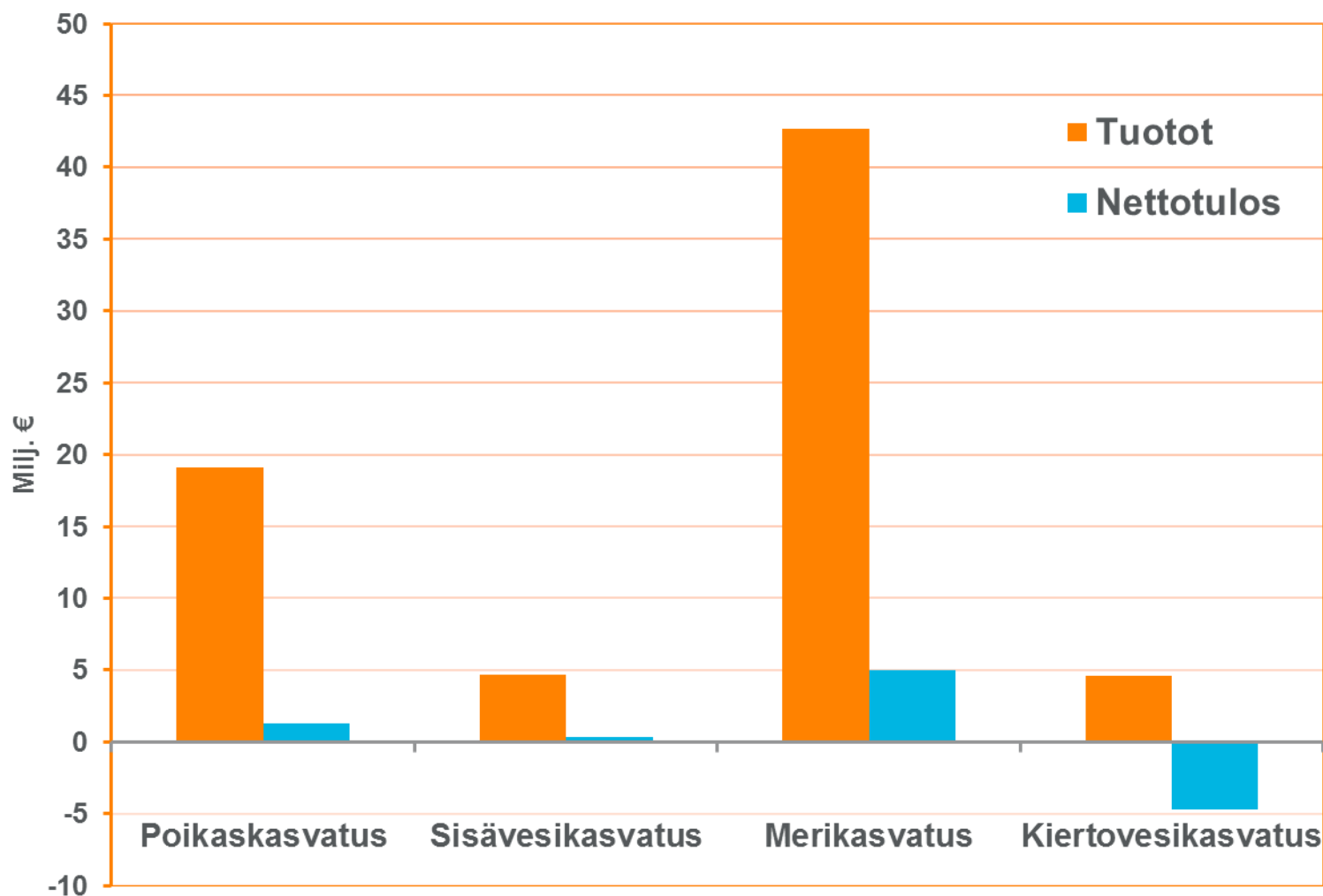
Kiertovesilaitokset

• Kahdelle laitokselle uudet kiertovesikasvatusluvat	+1500 t	
• Yhdelle kiertovesilaitokselle aiempaa suurempi lupa	+ 200 t	<u>1 700 t</u>

Koekasvatuslupa

• Yhdelle laitokselle koekasvatuslupa avomerelle	(100 t)	3 163 t
--	---------	---------

Vesiviljelyn tuotantomuotojen tulos vuonna 2016

Merikasvatus poikkeuksellisen kannattavaa,
kiertovesikasvatuksen tappiot liikevaihtoa isommat

Iso panostus kiertovesilaitoksiin

Investoinnit, Milj. € ¹⁾	Kokonaan	Tuet (rahastot+kansallinen)
EMKR	27,1	9,7
<u>EKTR (vain osin)</u>	<u>13,7</u>	<u>5,3</u>
Yhteensä	45,6	16,9
(Yhteensä Manner-Suomi	33,3	13,4)
	2017/18	Toiminta-aikana
Liikevaihto, Milj. € ²⁾	5,0 (4,3)	27,1 (26,2)
Liiketulos, Milj. €: ²⁾	-6,4 (-2,0)	-26,9 (-18,5)
Tavoitetuotanto/v, Milj. kg:	4,7 (2,5)	
Tuotanto 2019 ⁴⁾ : Milj. kg	2,3 (1,7)	

1) Sisältää investoinnit, jotka ilmoitettu hakemuksissa, todelliset investoinnit vielä isommat (puuttuu yksityiset tukipäätöksistä puuttuvat investoinnit, vähintään 10 Milj. €)

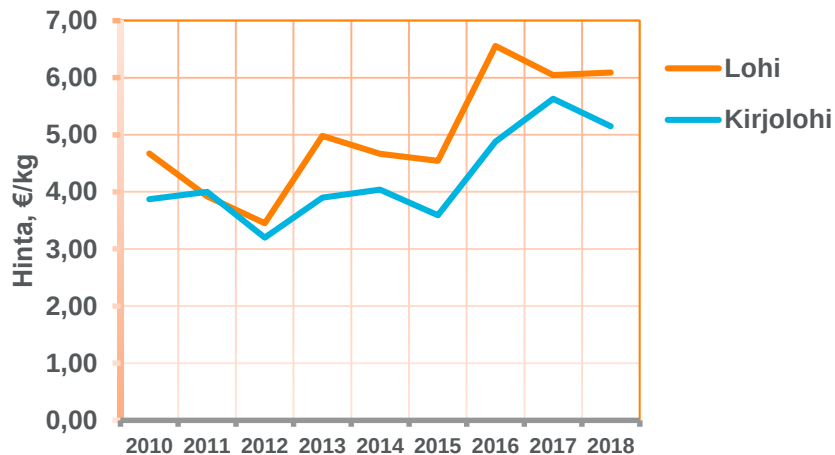
2) Oikaisemattomat tilinpäätös 2017/12 tai 2018/6

3) Perustuu pääosin yritysten omiin arvioihin

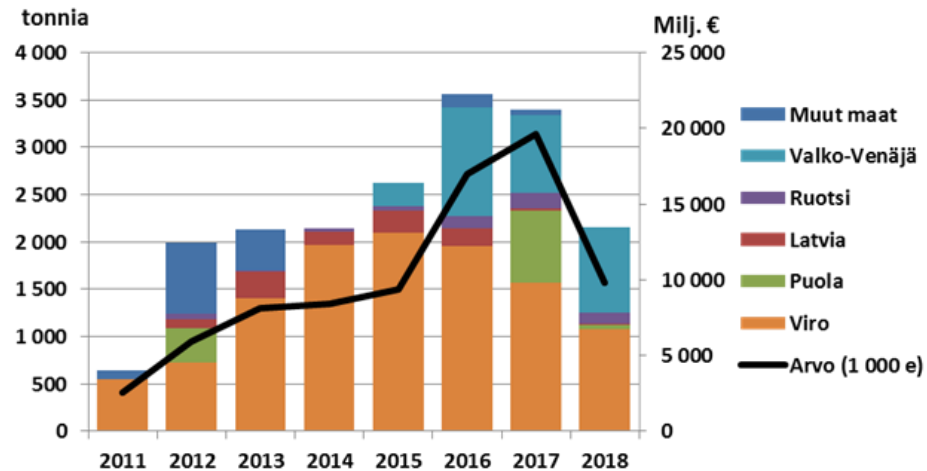
Kirjolohen hinta poikkeuksellisen korkea

- Norjan lohen korkea hinta osaltaan mahdollisti kirjolohen ennätyskorkeat tuottajahinnat, myös siian hinta pysynyt korkealla tasolla >10 €/kg
 - Kasvatus oli kannattavaa
 - Kasvattajilla pääomaa ja halua kasvattaa tuotantoa
- Norjalaisen kirjolohen tarjonta maailmanmarkkinoille lisääntynyt
 - Tuoreen kirjolohen vienti vähentyi 2018

Tuodun lohen ja kotimaisen kirjolohen hinnat 2010-2018

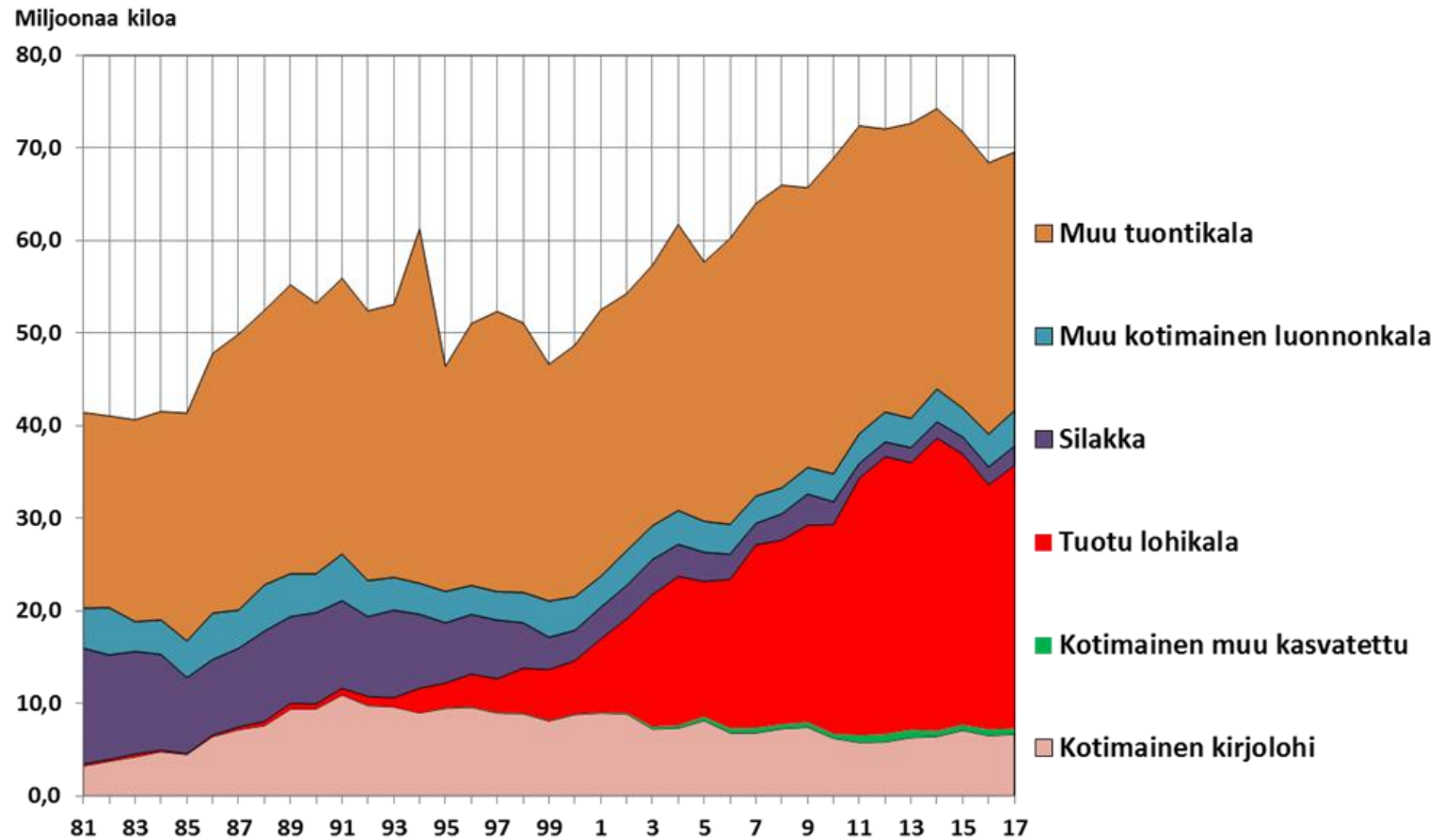

Tuoreen kirjolohen viennin määrän ja hinnan kehitys 2011 -2017

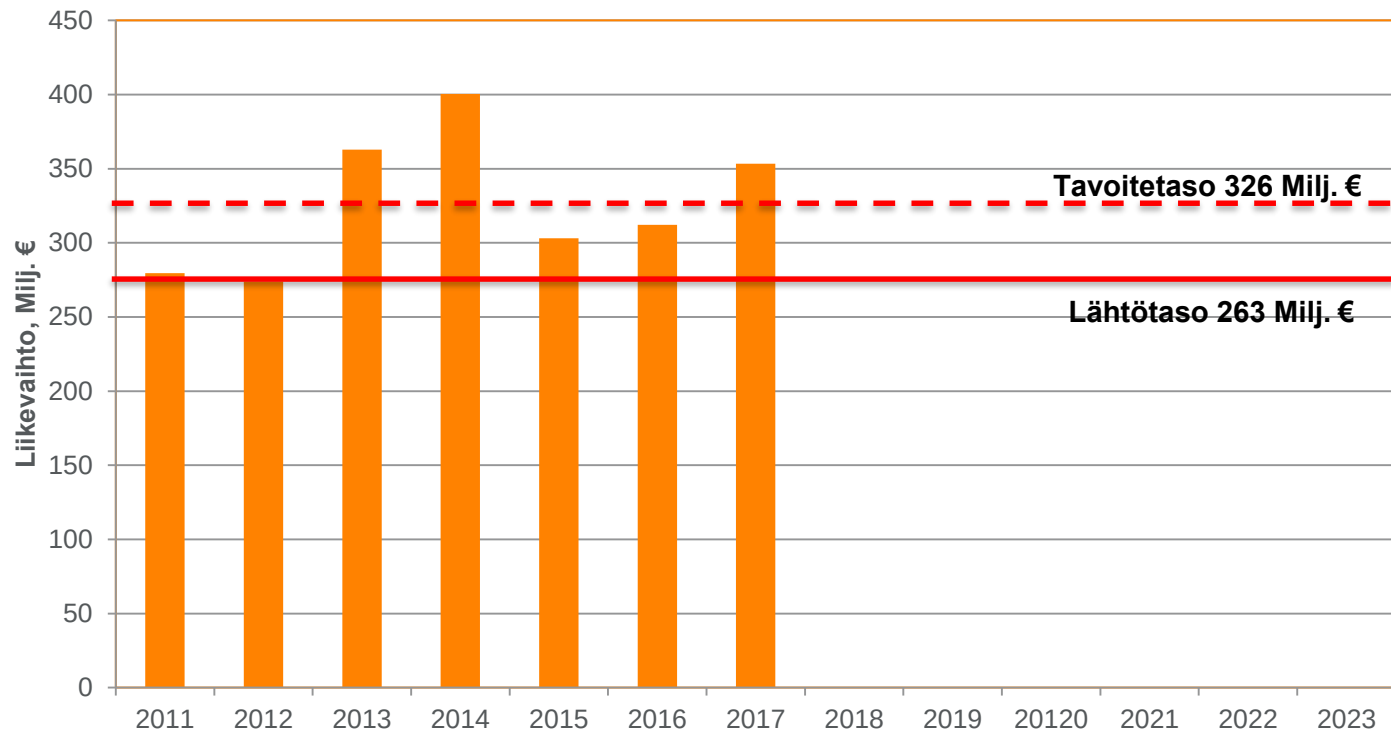
Jalostuksen ja markkinoiden kehitys

Lohikalojen tuonnin kasvu kotimarkkinoille tyrehtynyt

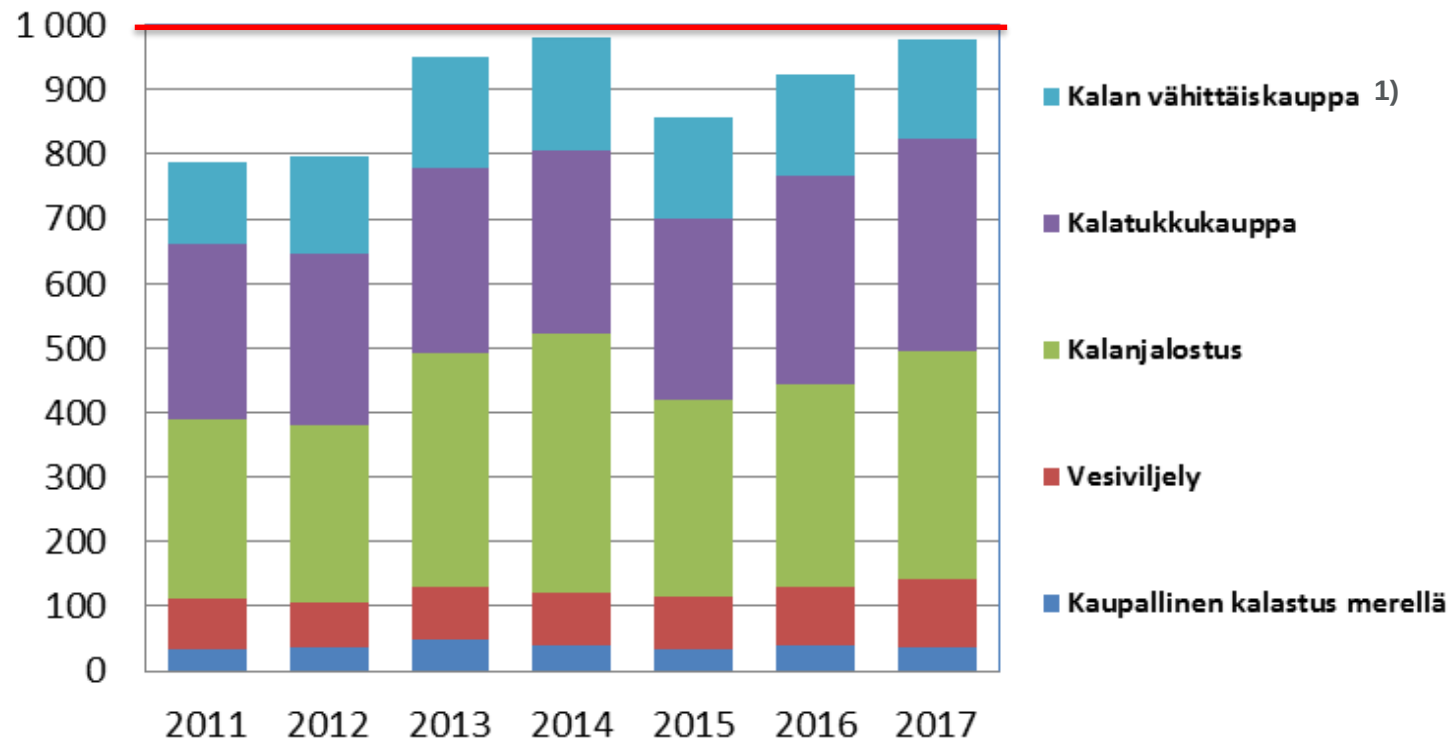
Ensikäden myynnin tavoite saavutettu

Ensikäden myynnin (kalanjalostus) arvo

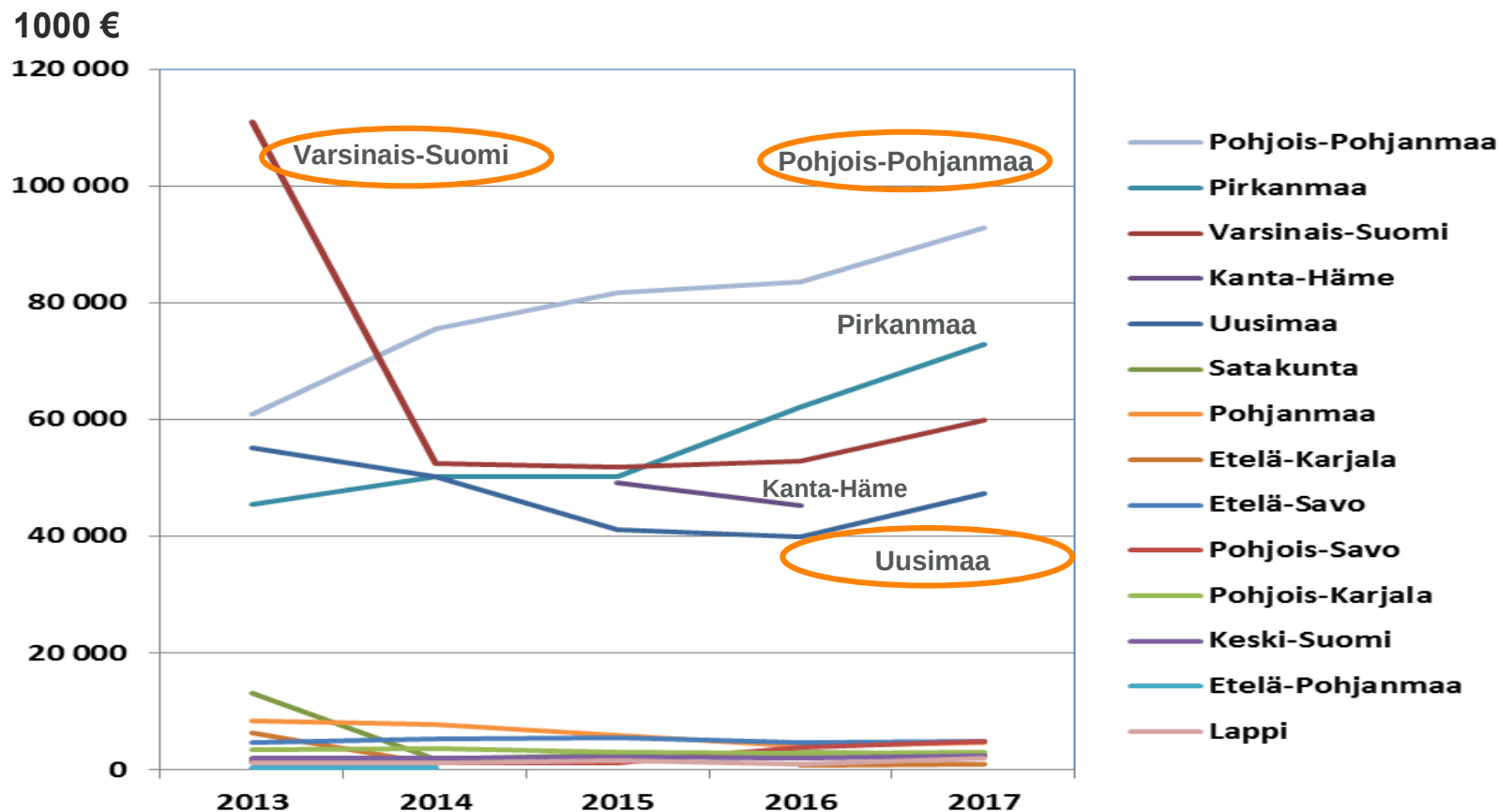
Miljardin tavoite hyppysissä

Yhteenlaskettu liikevaihto (milj. €)

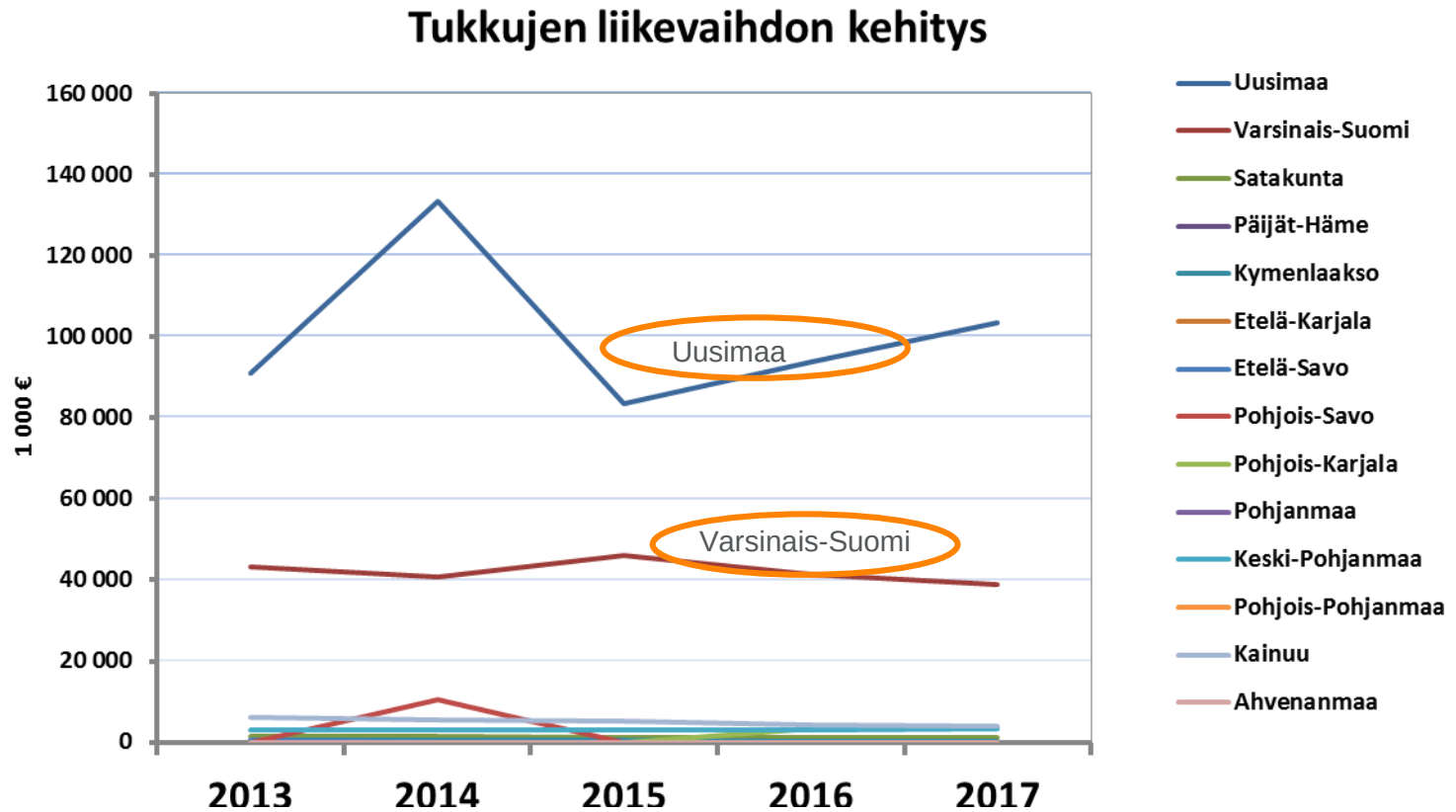

1) Sisältää vain kalaan erikoistuneen vähittäiskaupan, keskusliikesidonnaiset kalatiskit puuttuvat

Kalanjalostuksen liikevaihto maakunnittain 2010-2017

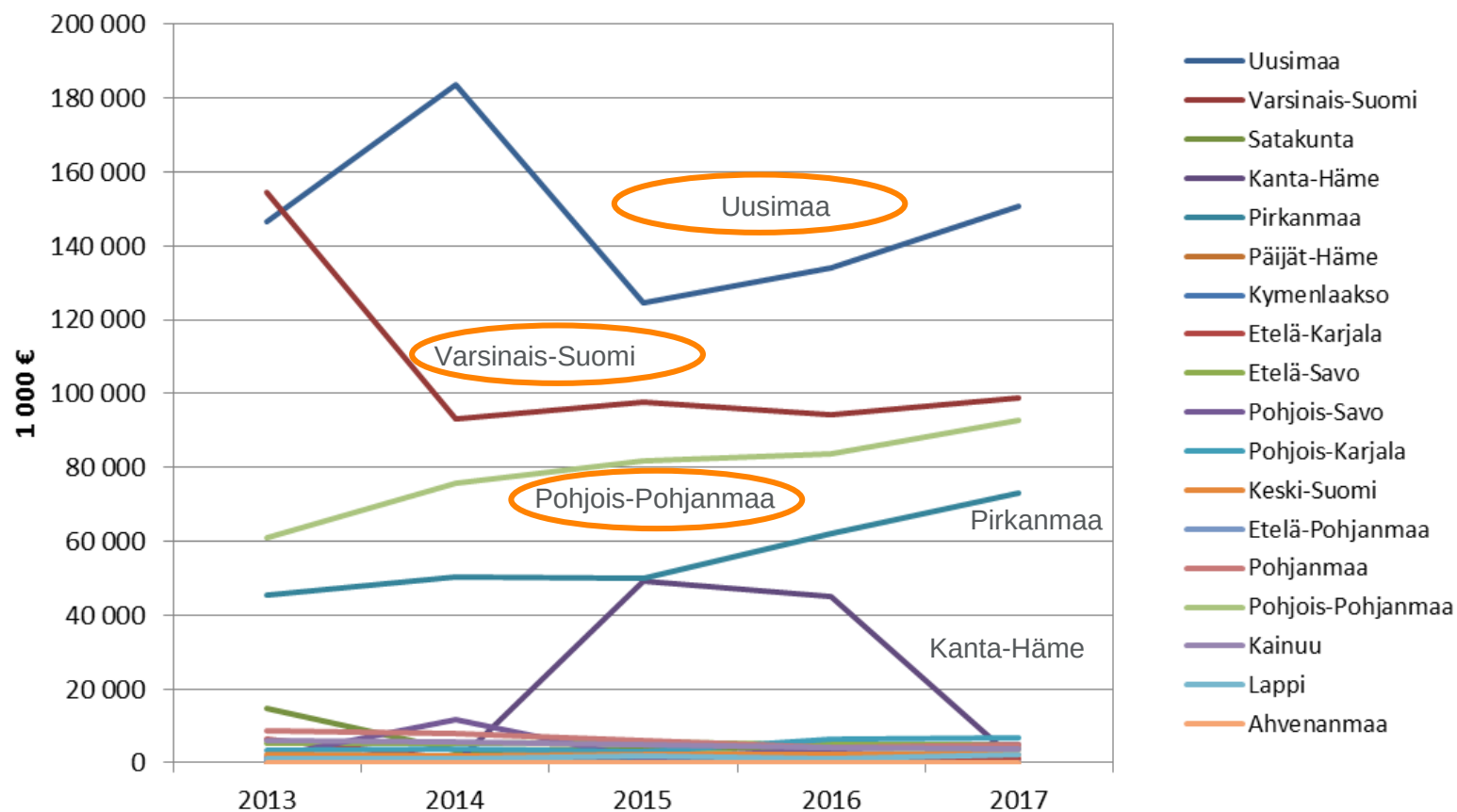

Kalatukkujen liikevaihto maakunnittain 2010-2017

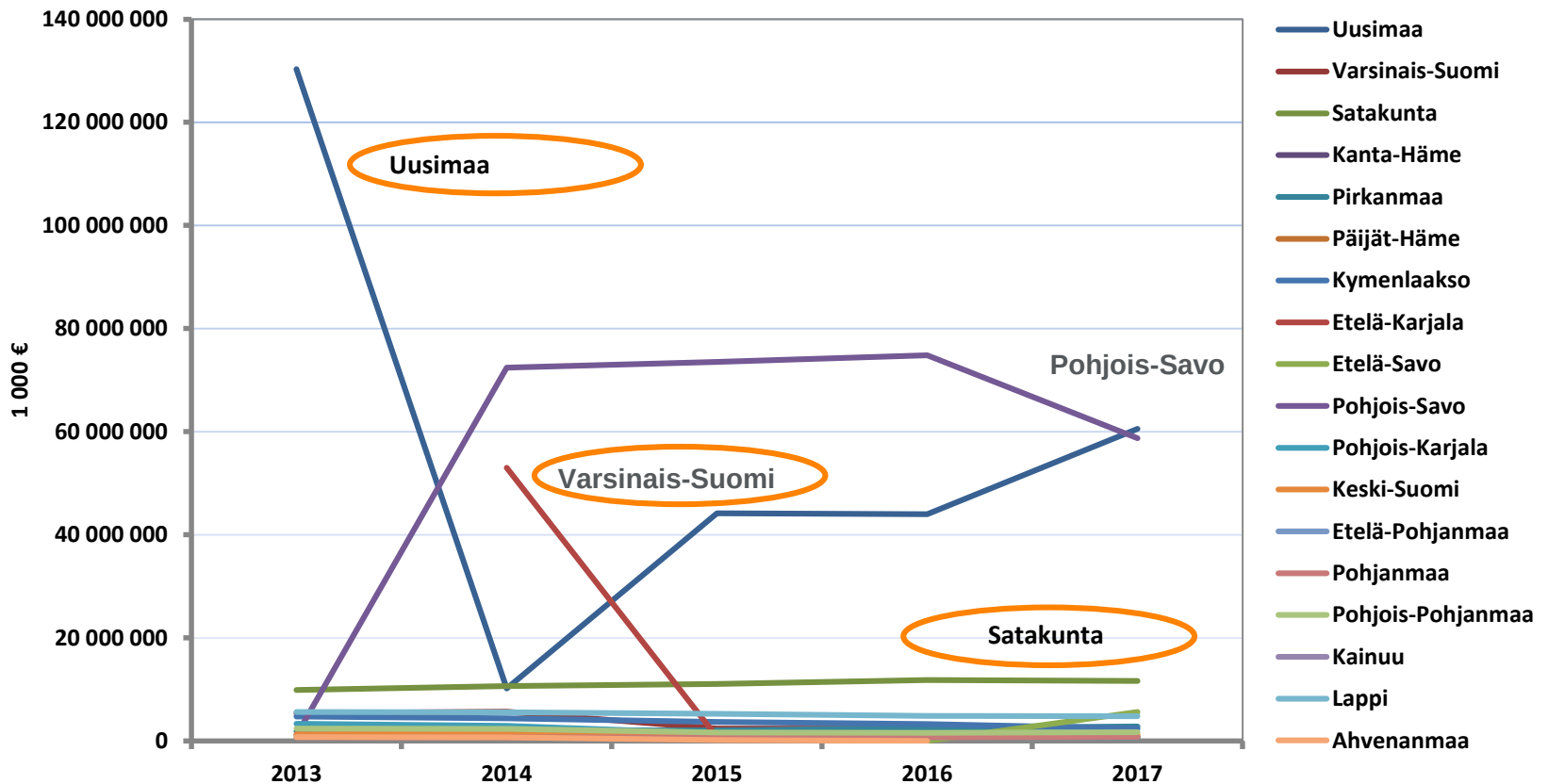
Kalanjalostuksen ja kalatukkutoiminnan yhteinelaskettu liikevaihto maakunnittain 2010-2017

Tukkujen ja jalostamoiden liikevaihto

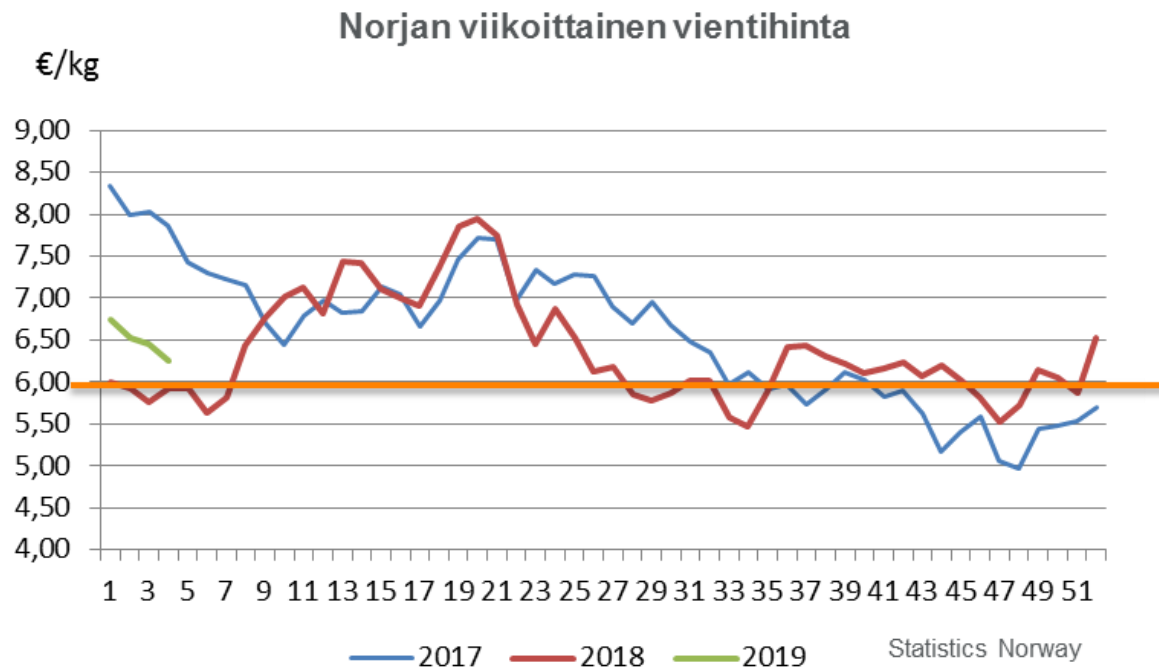
Kalaan erikoistuneen vähittäiskaupan liikevaihto maakunnittain 2010-2017

Kalaan erikoistuneen vähittäiskaupan kehitys

Lohen hinta edelleen korkealla

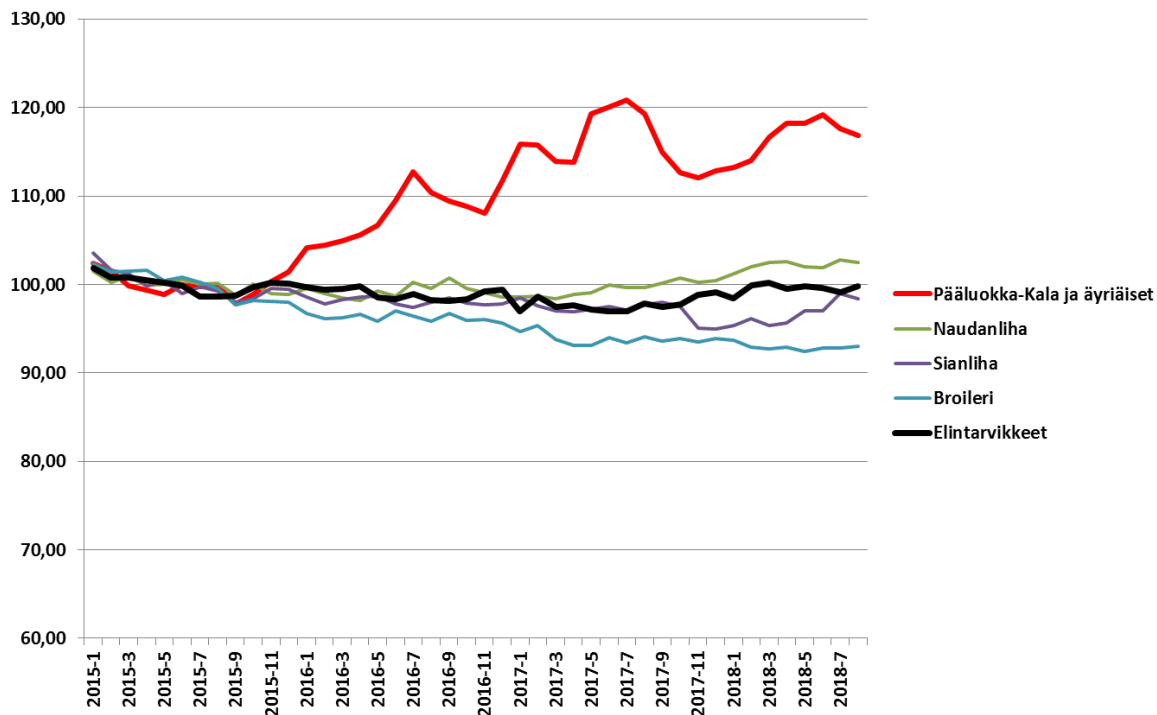
- Lohen tarjonta ei ole kasvanut yhtä nopeasti kuin maailman kysyntä, minkä vuoksi hinta pysyi korkeana
 - Suurin kysynnän kasvu on Aasiassa, mutta Eurooppa on säilynyt lohen tärkeimpänä markkina-alueena
 - Lohen korkea hinta vähensi lohen kulutusta Euroopassa
 - Lohta ostetaan pakkasvarastoon silloin kun se on edullista
 - Edullista kirjolohta ei enää entiseen tapaan syksyllä tarjolla

Kalan hinta rajoittaa kysyntää

- Lohikalojen korkea hinta on vähentää kampanjointia
 - Kalan merkitys kaupan sisäänvetotuotteena vähentynyt
 - Lohikala alkaa olla liian kallista arkiruoaksi
 - Kalan kulutuksen kasvu tyrehtymässä
 - Hinta suurin este kulutuksen lisäämisessä

Kalan hintaindeksin muutos

Jalostusteollisuus kiinnostunut lohikaloja täydentävistä lajeista

- Lohen korkea hinta ja puute kirjolohesta ovat lisänneet kiinnostusta luonnonkalojen jalostukseen
 - Tukut panostaneet luonnonkalan keräilyyn
 - Silakan ja muikun kysynnässä elpymistä
 - Rannikon saaliin vähentyessä panostetaan sisävesikalaan
 - Luonnonkalamassoihin ja kalamassasta tehtyihin tuotteisiin panostetaan
 - Elintarviketuotannossa hyödynnettiin 800 tonnia särkikaloja
 - Massat tehdään useimmiten pienissä kalastajavetoisissa yrityksissä

Kalanjalostusteollisuudessa rakennemuutos

- Kalanjalostus integroituu entistä tiiviimmin alkutuotantoon ja kauppaan
 - Hukkaset ostivat Taimen Oy:n
 - Hätälä osaomistajana Laitakarin Kala Oy:ssä
 - Kalaneuvos Oy ja Saaremere Kala As etsivät uusia kasvatuspaikkoja
- Toimiala keskittyy, ammattimaistuu ja kansainvälistyy
 - Norjalainen Insula AS osti Apetit Kala Oy:n
 - Virolainen Saaremere Kala AS osti lohikauppaan ja fileointiin erikoistuneen Triotrading Oy:n
 - Kespro Oy osti ravintola-asiakkaisiin keskittyneen Kalatukku E. Eriksson Oy:n
 - Kalaneuvos oy saa vientiluvan Kiinaan
 - Orkla Finland Oy lopetti sillinjalostuksen Turussa
 - Kalaneuvos Oy ja Hätälä Oy aloittivat mittavat investoinnit kalanjalostukseen
 - Kespro Oy osti Heinon Tukku Oy:n (Kalavapriikki Kuopiossa)

Yhteenvetona

Kalastus

Silakan ja kilohailin kalastus

- Toimijakohtainen kiintiöjärjestelmä toiminnassa
 - Kalastus keskittyy edelleen isommille toimijoille
- Silakan kalastuksen kokonaiskiintiöt pienenemässä
- Turkistalouden kysyntä vähenemässä, elintarvikekysyntä elpymässä, kalajauhotehtaiden kysyntä kasvaa, lisäarvotuotemahdollisuuksia tutkitaan

Muu kalastus

- Rannikkokalastus kriisiytynyt
 - Rannikkokalastajien määrä laskussa, erityisesti I-luokan kalastajien
 - Osaratkaisuja hylje/merimetso-ongelmiin syntymässä, voi helpottaa tilannetta
- Sisävesikalastuksessa tunnistettu kehittymahdollisuuksia
 - Kalastuslupien jatkuvuus varmistettava
- Suomukalojen menekki pysyy hyvänä
 - Särkikalojen kysynnän pysyvyys vielä epävarmaa
- Kalastajien oma jalostus ja suoramyynti kasvavat

Vesiviljely

- Uutta kapasiteettia syntynyt, tulee näkymään jo tämän vuoden tuotantomäärissä
- Merikasvatus hyvin kannattavaa ja uusia lupia haetaan, uusien lupien saatavuus edelleen ongelmallista ja luvituksen ennakoitavuus huono
 - Weser -ratkaisun tulkinta auki
 - Merialuesuunnittelussa ja kaavoituksessa edistystä
- Kiertovesikasvatuksen osaaminen lisääntyy, mutta kannattavuudessa edelleen isoja ongelmia
 - Suomessa ja maailmalla lähivuosien tulokset hyvin tärkeitä
- Hintataso pysynee kohtuullisen korkeana, jos uusi tuotanto osataan tuoda markkinoille oikealla tavalla

Jalostus ja kalakauppa

- Jalostusteollisuuden raaka-ainepula jatkuu monilla jalostajilla, jollei kotimaista tuotantoa saada lisää tai tuontihinnat laskevat
- Alkutuotantoon integroituneet jalostajat voivat kehittää toimintaansa
- Jalostus keskittyy edelleen, koska isot toimijoiden investoivat uuteen kapasiteettiin
 - Tarvitaan lisää raaka-ainetta
 - Einesteollisuus kasvaa
 - Vienti mahdollistuu
 - Sivuvirrat hyödynnetään tehokkaasti
- Profiloituuko kala kaupassa jatkossa enemmän saatavuuden, ympäristöystävällisyyden ja laadun kuin hinnan kautta?

Kalan kulutus

- Kalan kulutuksen kasvu on pysähtynyt, koska kalan Norjan lohien hinta korkea ja kotimainen tarjonta ei kasva riittävästi
- Kalan hintataso pysynee korkealla tasolla
 - Lohien tarjonnassa ei ole odotettavissa merkittävää lisäystä, mutta Aasian kysyntä kasvaa
 - USA/Kiina kauppasuhteet vaikuttavat maailmankauppaan
 - Kalataudit/leväkukinnat voivat aiheuttaa tarjonnan vaihteluita
 - Kirjolohesta ollut pulaa, Ruotsin tarjonta vähenee, kotimaisen tarjonnan lisäys tuotaneen hallitusti markkinoille
 - Silakkakiintiö pienenee, ei odotettavissa merkittäviä muutoksia muiden lajien tarjonnassa
 - Sianlihan hinta nousee Kiinan kysynnän vuoksi
- Kalan puolesta puhuu
 - Terveellisten ja ympäristöystävällisten elintarvikkeiden kysyntä kasvaa
 - Kalatuotteiden tarjonta monipuolistuu
 - Lihan kysyntä todennäköisesti laskee ja kysyntä siirtyy osittain kalaan

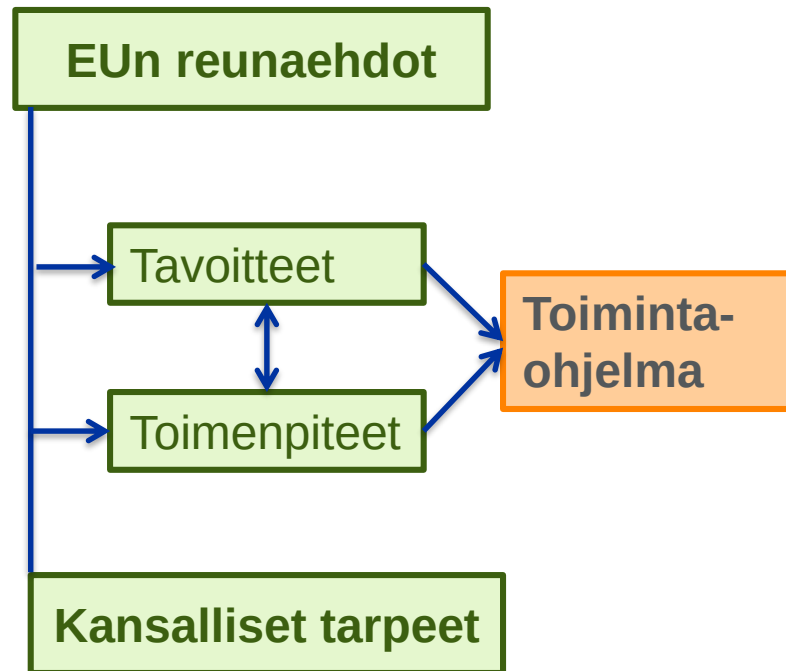
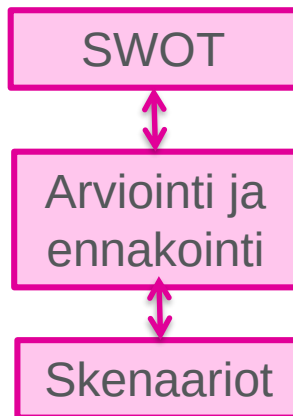
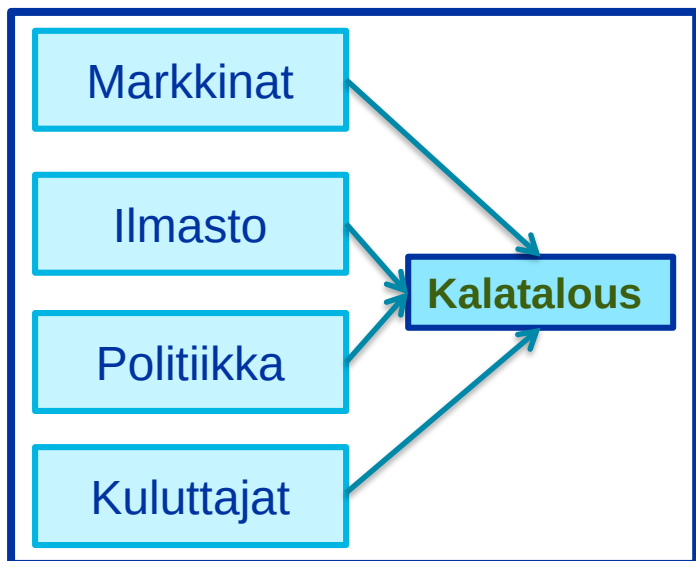
Uuden ohjelmakauden valmistelusta

Toiminta-
ympäristön
muutokset

Toimialan
kehitys

Analyysit

Toimintaohjelman rakentaminen

Kiitos!

